

Porubské noviny

Číslo: **59**

JÚN 2009

Ročník: **XV.**

V tomto čísle nájdete:

Volby prezidenta SR
Eurovolby
Verejný hovor
M. Rúfus - doctor honoris causa
UMB
Penzión ZIVKA
Naši jubilanti
Zlet Jambrichovcov
Liptovský lyso
Michal Oško lyžoval v Bulharsku
Slávnosť písmeniek
Sadíme máje
Futbalové tabuľky

Foto: D. Migala

Prosba k dospelým

Pochopte, prosím, svoje deti: nemáte pred sebou hlupáčikov, ktorých jedinou záchranou je čím skôr sa vám podobať. Máte pred sebou celkom iný svet. Taký svojprávny a krásny, ako svet z inej planéty. Nerozbíjajte im ho, nesmejte sa im preň. Nezobúdzajte ich príliš zavčasu. Čaká ich potom dlhý, dlhý deň prísneho a trpkého ľudského údely. -mr-

Volby 2009

Foto: JUDr. F. Balážka

Volby prezidenta SR v Závažnej Porube

1. kolo

21. marca 2009

Účasť voličov: 58,6 %

Vítaz: Ivan Gašparovič

2. kolo

4. apríla 2009

Účasť voličov: 59,8 %

Vítaz: Ivan Gašparovič

Eurovolby v Závažnej Porube

6. júna 2009

Účasť voličov: 21,9 %

Vítaz: SMER – sociálna demokracia

Viac sa dočítate na strane 2.

• ilustrácie: Dr. Vlasta Šiarniková

DETI A KVETY

Milan Rúfus

*Na neisto
len zopár plachých viet.
„Povedz mi, dieťa,
kto vymyslel kvet!
Povedz mi kvietok,
kto vymyslel dieťa!
Máte sa radi od počiatku sveta...”*

*Kvet zavoňal
a dieťa rieklo mi:
„Bez odpovede
je, básnik tvoja sloha.
To tajomstvo je pod pečatou Boha.
A takú pečat'
nikto nezlomí.*

*Nesúž sa márnou žiadosťou,
nepýtaj sa a odpovedz si žitím.
Kvet vôňou hovorí
a voda vlnobitím.
A dieťa? Dieťa radosťou.”*

Slnečný lúč

Svieta a hreje. Prináša radosť. Je zdrojom nového života a obrovskej energie. Človek osvietený ním zabúda na starosti, vnára sa do jeho svetla, tepla, bezbrehej spontaneity a je iný. Lepší, srdečnejší. Chce byť tu a teraz. Navždy. V optike slnečného lúča. V neustálej prítomnosti zázraku, ako hovorí náš básnik.

Pretína rutinu každodennosti svojim jasom.

Slnečný lúč nášho ľudského putovania – dieťa.

Starosta obce svojho času povedal starším občanom, že deň úcty k starším by mal byť každý deň.

V radosť z dieťaťa to platí tiež. Nielen 1. júna.

G. Barániová
Dr. Soňa Barániová

Obecné spravodajstvo

Volba prezidenta SR v Závažnej Porube

1. kolo – 21. marca 2009

• V prvom kole ako prví volili manželka Janka a Ivan Oškovci

Počet platných hlasov odovzdaných pre kandidátov:

1. Bollová Dagmara, PaedDr.	10
2. Gašparovič Ivan, doc., JUDr., CSc.	314
3. Martináková Zuzana	45
4. Melník Milan, prof., RNDr., DrSc.	32
5. Mikloško František, RNDr.	5
6. Radičová Iveta, prof., PhDr., PhD.	193
7. Sidor Milan, PhDr., CSc.	3

Vo volebnom okrsku boli zistené tieto výsledky:

Počet oprávnených voličov zapísaných do zoznamu oprávnených voličov	1035
Počet oprávnených voličov, ktorým boli vydané obálky	607
Počet odovzdaných obálok	607
Počet platných hlasov odovzdaných pre všetkých kandidátov	602

Volebná komisia:

Predseda volebnej komisie:

Dr. Dušan Migala

Podpredseda volebnej komisie:

Dr. Silvia Galková

Členovia:

Ing. Vladimír Broska, Jaroslav Kulhavý,

Mgr. Jarmila Mišurová, Anna Valentová

Zapisovateľka: Anna Mikulášová

• V druhom kole prišli ako prví k volebnej urne Kuzmovci. Mama so synom Rudom

2. kolo – 4. apríla 2009

Počet platných hlasov odovzdaných pre kandidátov:

1. Gašparovič Ivan, doc., JUDr., CSc.	381
2. Radičová Iveta, prof., PhDr., PhD.	229

Vo volebnom okrsku boli zistené tieto výsledky:

Počet oprávnených voličov zapísaných do zoznamu oprávnených voličov	1022
Počet oprávnených voličov, ktorým boli vydané obálky	612
Počet odovzdaných obálok	612
Počet platných hlasov odovzdaných pre všetkých kandidátov	610

Volebná komisia:

Predseda volebnej komisie:

Dr. Dušan Migala

Podpredseda volebnej komisie:

Dr. Silvia Galková

Členovia:

Ing. Vladimír Broska, Jaroslav Kulhavý,

Mgr. Jarmila Mišurová, Anna Valentová

Zapisovateľka: Anna Mikulášová

Volby do Európskeho parlamentu - 6. júna 2009

• Dr. Štefan Izarik, CSC., Nová 338 prvý eurovolič v Závažnej Porube

Počet platných hlasov odovzdaných pre každú politickú stranu, politické hnutie alebo koalíciu:

Ludová strana – Hnutie za demokratické Slovensko, č. 1	20
Sloboda a Solidarita, č. 2	11
SMER – sociálna demokracia, č. 3	106
Strana zelených, č. 4	5
Slovenská demokratická a kresťanská únia – Demokratická strana, č. 5	40

Demokratická strana, č. 6	–
MISIA 21 – Hnutie kresťanskej solidarity, č. 7	–
Agrárna strana vidieka, č. 8	1
Konzervatívni demokrati Slovenska	–
Občianska konzervatívna strana, č. 9	1
Strana maďarskej koalície	–
Magyar Koalíció Pártja, č. 10	–
Komunistická strana Slovenska, č. 11	4
Rómska iniciatíva Slovenska	–
- vzala späť kandidátnu listinu, č. 12	–
Slovenská národná strana, č. 13	17
LIGA, občiansko-liberálna strana, č. 14	–
Strana demokratickej ľavice, č. 15	1
Slobodné Fórum, č. 16	6
Kresťanskodemokratické hnutie, č. 17	9

Vo volebnom okrsku boli zistené tieto výsledky:

Celkový počet osôb vo volebnom okrsku zapísaných do zoznamu voličov	1034
Počet oprávnených voličov, ktorým boli vydané obálky	227
Počet odovzdaných obálok	226
Počet platných hlasov odovzdaných pre všetkých kandidátov	221

Volebná komisia:

Predseda volebnej komisie:

Dr. Dušan Migala

Podpredseda volebnej komisie:

Anna Valentová

Členovia:

Mgr. Jarmila Mišurová, Jana Bukasová,

Anna Kováčová, Mgr. Renáta Kiselová

Zapisovateľka: Anna Mikulášová

Storočná volila prezidenta

Storočná pani Mária Guothová zo Závažnej Poruby si počkala na prenosnú volebnú urnu vo svojom príbytku a hlas odovzdala jednému z kandidátov na prezidenta Slovenskej republiky. Zúčastnila sa aj volieb do Európskeho parlamentu dňa 6. júna 2009.

Text i foto: -dm-

Nástupištia opekneli

Na dvoch autobusových zastávkach stoja nové prístrešky. Plech nahradilo sklo a nastúpil nový tvar. Nemusia sa páčiť každému, ale pred nepriazňou počasia určite ochránia aj toho, čo si myslí, že do obce nepasujú.

Separovaním separujeme

Na troch miestach v obci vyrástli „prístrešky“ pre kontajnery na separovaný odpad. Teraz už záleží od každého, či bude statočne separovať a na vyhradenom mieste zberu plastov, skla a papiera udržiavať poriadok.

Narodilo sa šesť detí

Narodili sa nám deti a čo je nádhernejšie, čo je viac? Radostné chvíle prežívali rodičia a ich ratolesti narodené v roku 2008 koncom mája v obradnej miestnosti Obecného úradu v Závažnej Porube. Šesť detí a ich rodičov prijal starosta Pavel Baráni. Uviedol, že deti sú najprisnejším meradlom našej ľudskosti, ochoty a schopnosti nielen prijímať, ale predovšetkým dávať. Rodičia sa podpísali do pamätnej knihy a vďačne prijali finančnú hotovosť od vedenia obce.

Správy zo samosprávy

Marec 2009

Ekonomka obce Mária Šuleková predniesla výročnú správu k hospodáreniu obce za rok 2008. Príjmy v tomto roku dosiahli výšku 24.705 tis. Sk a výdavky 24.704 tis. Sk. Na bankových účtoch boli k 31.12.2008 finančné prostriedky vo výške 813 548.- Sk.

Kontrolórka obce Ing. Anna Kováčová vyhodnotila prácu obecného zastupiteľstva a jednotlivých komisií. V činnosti samosprávy obce neboli zistené žiadne závažné nedostatky.

V rôznom sa poslanci zaoberali pripomienkami k autobusovým spojom, žiadosťou Vladimíra Valenta na stavbu nového dvoj domu a o projekte výstavby viacúčelového ihriska v areáli Mateja Staroňa.

Apríl 2009

Obecné zastupiteľstvo sa zaoberalo prípravou inventarizácie majetku obce. Stanovilo komisiu pre inventarizáciu telocvične ŠK v zložení: Ján Kamien, Vl. Mlynček ml., Peter Jambrich, Jaroslav Jurečka.

Zástupca Jednoty dôchodcov pán Oriechčík vzniesol pripomienky našich seniorov k aktuálnym problémom v obci (možnosť spaľovať vysušený domový odpad, kedy spaľovať odpad zo záhrady, zber nebezpečného odpadu, niektoré priestory v obci monitorovať kamerou, stravovanie dôchodcov v ŠJ). Starosta obce na predložené pripomienky hneď reagoval navrhnutím riešení. Jednotlivé návrhy sa vzápätí stali objektom hlbšej analýzy zo strany poslancov.

OcZ hodnotilo priebeh verejného hovoru zo dňa 27.3.2009. (viac sa dočítate v samostatnom článku týchto novín – **Hovorili na hovore.**)

Máj 2009

Na májovom zastupiteľstve podal hodnotiacu správu o činnosti DHZ v Závažnej Porube jeho veliteľ Peter Kubovčík. Hlavnou úlohou DHZ je preventívna starostlivosť a prípadný zásah voči požiarom. V súčasnosti hasičský zbor činnosť nevykazuje, lebo obecný úrad nesplnil jeho požiadavku na samostatnú klubovú miestnosť. Starosta obce, ako aj poslanci OcZ poďakovali hasičskému zboru za doterajšiu činnosť a vzornú reprezentáciu obce na rôznych súťažiach a predovšetkým za záchranu majetku a ľudských životov pri ostrých požiaroch. Vyslovili poľutovanie, že DHZ bol nefunkčný. Všetci sa zhodli na tom, že kolektív súčasných obecných hasičov veľmi dobre nadviazal na predchádzajúcu generáciu požiarnikov a svojou aktivitou výrazne zasahoval do chodu obce. V snahe zachovať súčasný kolektív hasičov a oživiť činnosť DHZ OcZ doporučilo starostovi obce a poslancom Dr. Dušanovi Migalovi a Vladimírovi Mlynčekovi zvolať ešte jedno stretnutie so zástupcami DHZ so snahou nájsť spoločné riešenie prijateľné pre DHZ a OÚ. Stretnutie so zástupcami DHZ sa uskutočnilo 3. júna a došlo k dohode, že DHZ opäť bude vykonávať svoju činnosť.

Ing. Eugen Vadovický, zástupca starostu

Chýbali mladí

8. máj si každoročne pripomíname ako Deň víťazstva nad fašizmom. Tento pamätný deň v roku 1945 sa skončila druhá svetová vojna. A hoci už od tejto udalosti uplynulo 64 rokov, nezabúda sa na tých, ktorí položili svoje životy preto, aby sme slovo vojna poznali len z rozprávania.

Aj tento rok si Závažná Poruba pripomenula hodnotu ľudského života trvalou spomienkou na obete vojny položením vencov k pamätníkom v obci.

Vence položili priami účastníci odboja, Peter Beřko a Želmíra Jambrichová, (na snímke v popredí) starosta P. Baráni, poslanci OcZ a viacerí občania. Je však smutné, že medzi účastníkmi pietneho aktu chýbala porubská mládež.

Pozor! Je to šelma

Znie to neuveriteľne, ale je to tak. Od mája má Závažná Poruba novú atrakciu. Mladému, asi 80 kg medveďovi sa tak zapáčil hotel EBO Jaslovských Bohuníc, že v blízkosti tenisových kurtov sa natrvalo „usadil.“ Zamestnanci hotela už stihli tohto hosťa aj pomenovať: volá sa Macko Miško a je veľmi hravý. Ochotne pózuje pred fotoaparátmi a kamerami televíznych štábov. Zatiaľ sa neprejavil agresívne. No pozor – je to šelma.

Ak ho však budú turisti prikrmovať a neodstahuje sa, hrozí mu guľka, alebo doživotie v ZOO. Zatiaľ zabralo tretie riešenie: Delobuchmi a gumovými projektilmi odplašili ochranári toto chránené zviera do hory.

Stranu zostavil: –dm-
Foto: Katarína Šikulová

Hovorili na hovore

Verejný hovor s občanmi zvolalo obecné zastupiteľstvo s cieľom poskytnúť aktuálne informácie o plánovaných zámeroch rozvoja obce. Uskutočnil sa 27. marca 2009. Rokovanie viedol zástupca starostu Ing. Eugen Vadovický.

Prítomní:

Starosta obce Bc. Pavel Baráni, deväť poslancov OcZ a 37 občanov. Podľa prezenčnej listiny.

Otvorenie a privítanie prítomných, Ing. E. Vadovický, zástupca starostu.

Starosta P. Baráni:

Verejný hovor zvolalo OcZ s cieľom poskytnúť občanom informácie k týmto veciam:

- Rekonštrukcia domu opatrovateľskej služby.
- Výstavba univerzálneho ihriska v areáli Mateja Staroňa.
- Vybudovanie nových prístreškov pre kontajnery a autobusové zastávky.
- Nový stavebný obvod Váradské, vlastnícke vzťahy, inžinierske siete, perspektíva výstavby rodinných domov v tejto lokalite.

Diskusia:

J. Jurečka st.: Prečo sa povolilo stavať p. Trégerovi v blízkosti telocvične pekárňu, cukráreň, penzión. Plocha sa mala využiť ako prístupová cesta ku stavbe Vlada Valenta.

Starosta P. Baráni: Pozemok je vo vlastníctve L. Trégera. Odvolal sa na Krajský stav. úrad, ktorý odobril túto stavbu.

Ing. P. Beťko: Nie je milé, že stavia v blízkosti telocvične, no zákon mu dal za pravdu. Nevieme, čo tam bude, stavebná komisia nepozná účel stavby. Ďalej oznámil, že Vl. Valent podal novú žiadosť na výstavbu rodinného dvojdomu rozmerov 9x18 metrov na svojom pozemku. Tu už stojí nedokončená stavba.

Vl. Mlynček st.: Územný plán je podstatný pre rozvoj obce. Prečo obec nevykúpila od vlastníkov pozemky okolo telocvične, skôr ako L. Tréger. Aj pozemok ihriska nie je vo vlastníctve obce. Vo veci treba konať.

Starosta P. Baráni: Pozemky obec nevykúpila, pretože sa jedná o močiar a kanál. K čomu by to bolo obci?

Stano Jurečka: Stavebník L. Tréger nemá ani polovicu z druhej polovice pozemku (5/12) prisúdil si to, čo mu nepatrí. Je to v rozpore so zákonom aj morálkou. Je na škodu veci, že hovory s občanmi sa nekonajú, posledný sa konal pre siedmimi rokmi. Poslanci sa boja občanov? Vzájomná komunikácia je potrebná.

Vl. Mlynček: Kto projektoval schody pred kultúrnym domom a prístrešky pre kontajnery? Schody nie sú v súlade s architektúrou existujúceho objektu.

Ing. P. Beťko: Prístrešky budú pekné, sám som ich vyprojektoval. Nie každému sa všetko páči.

Vl. Mlynček st: Navrhol umelé ihrisko postaviť v blízkosti chaty Opalisko na Žiarcí z dôvodu: výhodnejšie miesto z hľadiska dozoru, prevádzky i využiteľnosti. Prečo sa nevytvára stavebný obvod v lokalite Šándorovské?

Ing. V. Farárik: Zvody odkvapov z rodinných domov sú v obci vyvedené na chodníky, čo s tým ideme robiť?

Starosta P. Baráni: Je to problém potočnej zástavby, obec nemá vybudovanú splaškovú kanalizáciu.

Laco Ilanovský: Mladí sa nemajú kde schádzať, potrebujú priestory a vodcu. Na občanov treba pôsobiť, aby si čistili chodníky, majiteľ zodpovedá v prípade úrazu.

D. Migala, poslanec: V obci sa nájdu aj aktívni mladí ľudia, dokonca pôsobia dve rockové kapely a za sebou už majú 2 x úspešné koncerty. Žiaľ pri druhom koncerte publikum holdovalo alkoholu a zanechali po sebe neporiadok. Zlyhala organizácia. Pripomenul, že každé zasadnutie OcZ je verejné, ale občania sa neúčastňujú. Naši občania získajú dostatok informácií prostredníctvom Porubských novín. Redakcia potrebuje viac prispievateľov z radov občanov.

Ing. Milan Jurečka: Zastupujem záujemcov o stavbu rodinných domov. Lokalita Váradské je problematická. 146 vlastníkov je známych, viac ako stovka neznámych. Chceme založiť občianske združenie. Zatiaľ ide o poľnohospodársku pôdu. Cena za štvorec 360 Sk – 12 €. Keď sa vybudujú inžinierske siete, hodnota pozemku porastie na 25 – 30 €.

Vl. Mlynček: Vedenie obce musí zabezpečiť podmienky pre rozvoj a prispieť na vybudovanie inžinierskych sietí.

Magda Ilanovská, poslankyňa OcZ: Mladých treba podporiť, omladiť obec, aby sa zaplnila pekná škola.

Ing. J. Duda: Problém s výstavbou nie je neriešiteľný. Výstavba je základ rozvoja obce. Od poslancov sa očakáva viac. V tejto oblasti treba vypracovať pravidlá, podľa ktorých sa budú prideliť pozemky. Ak prídu mladí, zaplní sa ihrisko aj javisko. Nebáť sa pustiť do Poruby aj ľudí z vonku.

Peter Lešťan ml: Mám záujem o pozemok, no musím vedieť za akých podmienok ho možno získať.

Vl. Mlynček st: Čo ďalej s kanalizáciou?

Starosta P. Baráni: Projekt je vypracovaný, ale sú obmedzenia v súvislosti s hospodárskou krízou.

Ing. E. Vadovický: Keďže už neboli ďalšie otázky, poďakoval za účasť a verejný hovor ukončil.

Zaznamenal Dušan Migala

Kvety pre mamy

Druhá májová nedeľa v našej obci sa niesla v znamení vďaky, úcty a lásky ku všetkým mamám a starým mamám. Na slávnosti v kultúrnom dome sa k prítomným najskôr prihovril starosta Pavel Baráni. Mamám priniesol veľikánsku kyticu kvetov. Potom deti z MŠ a ZŠ zas uvlili kyticu z piesní, scénok a tancov. Nechýbali slzy radosti a šťastia z výkonov malých tanečníkov, hercov, recitátorov a spevákov.

Program vyjadril nielen úprimnosť detského srdiečka, ale aj prácu pedagógov pri jeho príprave. Na tvárach mám i starých mám poletoval zhovievavý úsmev aj vtedy, keď sa objavili malé chybičky „neposlušnej“ techniky.

Deti sa rozlúčili spoločnou piesňou a potom každej mamičke odovzdali červené papierové srdiečko s veršikom a pekný kvietok od starostu.

—dm—

• Mama to je liek, čo zahojí všetky rany.

• Mama je slnko, ktoré žiari každý deň.

• Mama je opora, ktorá stojí pri nás v dobrom aj zlom.

Milan Rúfus, doctor honoris causa Univerzity Mateja Bela

PaedDr. Slavomíra Očenášová – Štrbová, vedecká pracovníčka Ústavu vedy a výskumu Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici v rozhovore pre Porubské noviny.

Pani doktorka, dovoľujeme si vás osloviť niekoľkými otázkami. Je nám známe, že ste boli iniciátorkou podnetu, aby Univerzita Mateja Bela udelila Majstrovi Milanovi Rúfusovi čestnú vedeckú hodnosť doctor honoris causa. Ako sa uskutočňuje a realizuje takýto proces?

Keď mi pred časom zišla na um táto myšlienka, povedala som to našej pani rektorky prof. PhDr. Beate Kosovej, CSc. S nadšením tento nápad prijala a poverila ma zrealizovať ho. Vypracovala som návrh na udelenie vedeckej hodnosti a Vedecká rada Ústavu vedy a výskumu UMB, kde pracujem, tento návrh jednomyselne prijala. Významné vedecké osobnosti sa veľmi krásne vyjadrovali o Majstrovi Rúfusovi, s obdivom hodnotili jeho dielo a jeho ľudské postoje. A tak vedecká rada nášho vedeckého pracoviska predložila tento návrh veľkej Vedeckej rade UMB, ktorej členovia ho takisto jednomyselne prijali. Bolo to 6. novembra minulého roku.

Za čo môže získať človek takýto titul?

Tento čestný titul udeľuje univerzita významnej osobnosti, ktorá znamená v slovenskom alebo svetovom meradle z hľadiska vedy alebo umenia niečo výnimočné. Prirodzene sa akcentuje aj vzťah takejto osobnosti s univerzitou.

Milan Rúfus sa ako básnik, esejista, filozof a mysliteľ svojou umeleckou aktivitou a verejným účinkovaním významne podieľal na prezentovaní slovenskej literatúry a povznesení duchovnej kultúry v slovenskom i svetovom priestore. Udelenie čestného titulu doctor honoris causa Univerzity Mateja Bela práve Milanovi Rúfusovi je prejavom uznania a úcty Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici.

Dozvedel sa Milan Rúfus o tom?

Pravdaže! S radosťou som to telefonicky tlmočila Majstrovi. Nebol to prvý takýto titul, ktorý dostal, ale aj tak sa asi potešil, lebo zareagoval veľmi pôvabne: „čaká ma teda napísať reč“. Milan Rúfus o nej premýšľal, pri niekoľkých stretnutiach sme sa o tom zhovárali. Bolo to v čase, keď som pripravovala príležitostnú publikáciu, ktorá obsahovala údaje o jeho biografii a bibliografii. Chcela som byť dôsledná, preto som bola vďačná,

keď ma upozorňoval na drobnosti, ktoré treba dotiahnuť. Problém som mala najmä s oceneniami, ktoré získal. Ale práve táto časť sa Majstrovi vôbec neprívrávala, zdôrazňoval, že to nie je podstatné. Veď viete, vždy bol príliš skromný...

... a tú reč nestihol dopísať...

Ono je to tak, že všetko má svoju postupnosť. Od schválenia takejto záležitosti po slávnostnú promóciu vždy prejde nejaký čas. Na jedinečnú udalosť sa treba vážne pripraviť. Termín bol určený na 16. apríla.

Medzitým Milan Rúfus oslávil svoju krásnu osemdesiatku, dostal niekoľko významných ocenení za svoje dielo a potom v januári prišla tá hrozná správa. Situácia sa tak zmenila aj u vás...

Častokrát počujeme alebo povieme, že každý je nahraditeľný. Možno to platí pri umývaní schodov, kosení trávy. Milan Rúfus nie je nahraditeľný. Jeho odchod do večnosti nami otriasol. A ako je prázdno pani Magde a Zuzanke, to si nevieme ani predstaviť...

Na našej univerzite zostalo smutno z toho, že Milan Rúfus odišiel. Slávnosť odovzdávania titulu doctor honoris causa sme celú museli premyslieť inakšie.

Ako prebiehala slávnostná promócia?

Pani doktorka Rúfusová prijala pozvanie pani rektorky na slávnostné zasadnutie vedeckých rád. Titul bol udelený aj prof. Piotrovi Kuncemu a prof. Renému Schaffhauserovi. Dekani fakúlt, ktoré navrhovali čestných doktorov, predstavili adeptov a tí potom predniesli slávnostnú reč. V prípade Majstra Rúfusa predniesla laudatio Doc. PhDr. Jolana Darulová, CSc., riaditeľka Ústavu vedy a výskumu UMB. Priestor, v ktorom mal vystúpiť Doc. PhDr. Milan Rúfus, CSc., sme prítomným ponúkli jeho esej *Básnik a domov* a videoprojekciu, prostredníctvom ktorej nám sám Majster predniesol svoje dve básne – *Báseň o dare* a *Dieťa s menom Ježiš*. Tento silný emotívny moment rozhybal duše prítomných. No a potom sa prihovarila prítomným pani doktorka Magda Rúfusová. Dovoľm si citovať jej slová:

„Vaša Magnificencia, Vážení členovia vedeckých rád, vážené dámy, vážení páni.

Keby tu stál môj manžel, iste by sa Vám prihovaril tak, ako to bolo pre neho príznačné – básňou. Bola by ódou na túto výnimočnú chvíľu. Veľmi by si ju vážil a cítil by sa pociťovaný, a tak to robím za neho.

• PhDr. Magda Rúfusová, CSc., príhovor na UMB v B. Bystrici

Bol rovnako skvelým človekom v každom rozmere jeho bytia ako aj skvelým básnikom. Veľké i zložité myšlienky dokázal vyjadriť jednoduchými slovami a veršami, ktorým porozumeli malí aj veľkí. Tak ho poznajú čitatelia na jeho milovanom Slovensku i v zahraničí.

Stojac tu, na akademickej pôde, nedá mi nespomenúť, že Milan Rúfus bol aj pedagógom. Vychoval desiatky učiteľov a tak sa aj ich prostredníctvom stále prihovára ďalším generáciám. Ako ho poznám, o túto poctu by sa podelil aj so svojimi bývalými študentmi – kolegami. Všetko, čo robil, robil srdcom naplneným láskou a pokorou. DEO GRATIA.

Potom rektorka UMB prof. PhDr. Beata Kosová, CSc., odovzdala diplom a insigniu s textom **doctor honoris causa Milan Rúfus** pani Rúfusovej. A potom televízne štáby, novinári, kytice a slzy, pravdaže. Ale aj stretnutia s milými ľuďmi a dlhé rozhovory o tom, ako ďalej sprítomňovať a uchovávať pamiatku Majstra Rúfusa.

Na fotografiách som videl aj výstavku Majstrových knížiek.

Keby sme chceli vystaviť kompletne dielo Milana Rúfusa, potrebovali by sme väčší priestor, než sa ponúkal. A tak sme vybrali najmä tie tituly, ktoré sú jedinečné a krásne aj po vizuálnej stránke, keďže ich hostia mohli iba vidieť – v sklenených vitrínach.

S akým pocitom ste slávnosť vnímali Vy osobne?

Hneď najbližší víkend, ktorý sme preživali s mojou rodinou na chate Opalisko v Závažnej Porube, som zašla s kvetom k Majstrovmu hrobu, aby som mu pošepkala: – chýbate nám...

Pani doktorka, ďakujeme za milé a úprimné slová.

Dušan Migala, šéfredaktor

Rozlúčenie s M. Rúfusom

*Dotĺklo boľavé srdce básnika,
doznela hudba jeho tvarov.
Na vyjadrenie toho čo zániká
onemelých slov bude málo...*

*Prepáč teda, básnik, ja som nevedel.
Prepáč za tie neskoré slová!
Kamže nás táto cestička povedie,
kam môžeme svoju slabosť schovať?*

*Nie, ja svoj žiaľ nevyslovím,
nezdolám vyjadriť súhlas
s tvojim odchodom, ktorý bolí!
Slza na líci už stuhla.*

*Doznela, básnik, tvoja pieseň,
musím aj mĺkvým ústam uveriť,
čo dovraľeli svoju pieseň.
Nad Závažnou Porubou začína večerit'.*

*Nakrátko zastal čas
Sobotné večery tvoje ešte prečítam.
Ostaneš vo mne, ostaneš v nás,
všetko jedno – tu, či tam.*

Január 2009
Franciszek Kolkowicz, Poľsko

DEO GRATIA

Ctení Porubänia, milí
rodáci a priatelia!

Prijmite naše tiché
DEO GRATIA.

Keď pred desiatkami
rokov odchádzal Milan
zo svojho rodiska ešte
ako chlapec, ktorý ma-
luje dúhu, nevedel, že to
bude navždy. Hoci sa do-
mov vracal stále zriedka-
vejšie, puto nikdy nepre-
rušil.

Vôňa zeme, sila a čistota pravdy,
pravdivosť rozprávok, ktoré tak rád
počúval od starej mamy, boli v pamäť-
níčku jeho srdca, myslí aj v modlitbič-
kách.

Čo žil, konal a písal bolo presné ako
chlieb a voda.

Vo veršoch, esejach i epištolách vie-
dol rozhovory s Bohom, so sebou i
so svetom, kládol nástojčivé i plaché
otázky, bola to však napokon vždy
óda na radosť.

Napriek neľahkému údelu nereptal,
pokorný až po koreňky vlasov prijí-
mal s vďakou každý deň.

• Bratislava 10. 12. 2008, foto: L. Baráni. Jedna z posledných spoločných
fotografií rodiny M. Rúfusa.

Vernosť bola pre neho príznačná
nielen v básni a čase. A keď sa ten jeho
naplnil, nastal čas jeho návratu do
svojej kolísky.

Pod fotografiou Poludnice v jeho
izbe tvoril a teraz pod Poludnicou
pokojne spí. Za vašej prítomnosti 18.
januára 2009.

Bola to jeho posledná stopa v sne-
hu.

DEO GRATIA.

Magda a Zuzanka Rúfusové
Bratislava, máj 2009

Predišli nás do večnosti

*Koniec je utrpe-
niu, bolesti, pre-
trhla sa života niť.*

*Odišiel dobrý člo-
vek, ktorý však
bude dlho žiť.*

V hlbokom zármutku oznamujeme,
že nás dňa 10. apríla 2009 v 67. roku
života opustil náš drahý manžel, otec,
brat, švagor a ujo

Ladislav Staroň

Posledná rozlúčka sa uskutočnila 14.
apríla 2009 v Dome smútku v Závažnej
Porube.

Svoju pracovnú kariéru začal v Tesle
Liptovský Hrádok a od roku 1979 až po
odchod do dôchodku v roku 2003 pra-
coval vo Výskumnom ústave v Liptov-
skom Mikuláši. Aj v dôchodkovom veku
pokračoval v práci ako predseda Zdru-
ženia majiteľov lesov.

Rád aktívne športoval. Hrával futbal,
stolný tenis, reprezentoval v lyžovaní a
venoval sa turistike a horskej cyklistike.
Bol aj futbalovým trénerom mládeže a

funkcionárom. Počas choroby mu
prinášalo potešenie sledovanie
športu cez obrazovku televízora.
Robil nielen v športe, ale dlhé roky
spolupracoval aj pri riešení vecí v
obci ako poslanec. Posledné roky
účinkoval v evanjelickom spevo-
kole Fidelitas.

Bol k sebe a svojej práci náročný.
Vedel chápať ľudí, bol spoločenský,
prítom skromný, svedomitý, sta-
rostlivý otec, manžel a syn.

Prijmite, prosím, naše úprim-
né poďakovanie za všetku po-
zornosť v čase choroby môjho
manžela a otca našej rodiny.
Ďakujem všetkým za prejavenu
pomoc, prejavy sústrasti a kve-
tinové dary. Vaša spoluúčasť mi
dodávala silu v tých najťažších
životných chvíľach.

V úcte a s vďakou
Želmíra Staroňová

*Lebo Ty si mi nádejou,
Pane,
Hospodine, Tebe dôve-
rujem
od svojej mladosti.*

Žalm 71,5

V hlbokom zármutku oznamujeme, že nás dňa
15. apríla 2009 v nedožitom 98. roku svojho
života opustila naša drahá a milovaná mamka,
stará a prastará mama, občianka Závažnej Po-
ruby

Zuzana Piatková, rod. Betková

Rozlúčka sa uskutočnila 17. apríla 2009 v Zá-
važnej Porube.

Narodila sa v roku 1912. Otec jej padol v I. sv.
vojne, keď mala päť rokov. Ako tridsaťtriročná
ovdovela. Syn Dušan mal sedem rokov, Vladko
tri. Jej životná situácia a osudy neboli ľahké.
Chlapec i seba živila len prácou svojich rúk.
Pracovala na družstve v rastlinnej výrobe a v
blízkych hoteloch ako upratovačka. Lásku dá-
vala svojim deťom širokým priehrdím. Dob-
rým srdcom robila ľudí okolo seba šťastnými.
Klaníme sa jej životu, vyjadrujeme úctu jej
pamiatke.

Prijmite naše vrúcne poďakovanie za kon-
dolencie a spoluúčasť na našom žiali. Syno-
via Dušan a Vlado Piatkovci s rodinami.

Spomienka Grinbaum

Bola neskorá jeseň v roku 1944. Úrodny z poľa boli už pozbierané a uskladnené. Ovocie – jablká, hrušky zo stromov obraté. Chlapi v našej dedine – takmer všetci murári – boli z robôt už doma lebo prichádzala zima a v zime stavebné firmy mali útlm. Ženy sa venovali zberu ľanu, konopí, ktoré močili vyše dediny v močilách. Aj naša mamka práve dokončili máčanie konopí, pozatážovali ich vo vode skalami a vracali sa domov. Idúc domov na vyšnom konci dediny oslovila ich proti nim idúca neznáma pani asi v rovnakom veku. Prosila mamku, či by nemohla vo svojom dome poskytnúť dočasné ubytovanie pre jej rodinu a to šesť ročného chlapčeka a dvoch pánov. Pani nehovorila slovensky, ale lámovou poľštinou. Dalo sa jej rozumieť. Mamka sa nepýtala na dôvody. Ale vidiac prosiacu a utrápenú ženu prisľúbili s podmienkou, že to musí odobriť ešte manžel, ktorý je doma. Martin, tak sa volal náš otec, povedal: „Ale hej, z práce som už prepustený a tak každá, aj keď malá koruna je dobrá pre domácnosť.“ Teda prisľúbil. Do hodiny prišli ku nám do domácnosti dvaja dospelí muži a spomínaná pani a jeden šesť ročný chlapček. Predstavili sa ako rodina „Kulikovi“. Jeden s tých dospelých sa predstavil ako ich príbuzný Martinovič. Všetko, čo so sebou priniesli bolo zviazané v dvoch plátenných vreciach. Otec s mamkou im pripravili nocľah v našej zadnej izbe, ktorá bola voľná. Potom sa dvaja páni ponúkli otcovi či mu nemôžu v niečom pomôcť. Otec, ktorý bol vyučený murár v zimných mesiacoch, keď stavebné firmy nerobili, zaoberal sa prácou s drevom. Zdedené po svojom otcovi vyrábal drevené šindle na strechy, ale hlavne sa venoval výrobe dreveného náradia na spracovanie priadze t.j. výrobe kolovrátkov, kúdelí, špúľ, cievk, vretien, lámačiek a česačiek ľanu, navijadlám. Dokázal zhotoviť aj tkáčske krosná. Dolu v pivnici rodinného domu mal svoju dielňu a tak týchto pánov tam zamestnal. Mamka pani Kulikovou zamestnala v kuchyni. Jožko, môj mladší brat Vladko a ja sme boli hneď kamaráti. Rečou sme mu málo rozumeli, ale to nám nevadilo. Takto sme spolu žili v jednej domácnosti. Nik sa nikoho nepýtal na dôvod ich pobytu u nás.

Po získaní si patričnej dôvery, rodičom prezradili, že sú politickí utečenci z poľského žalára. Vzťah našich rodičov k nim sa nezmenil, ba naopak ich ľutovali a v snahe pomôcť im vychádzali im v daných možnostiach v ústrety, či bolo treba niečo doniesť, alebo kúpiť z obchodu. Prešiel viac ako mesiac ich pobytu u nás a naši sa od nich dozvedeli, že sú Židia a podarilo sa im utiecť z poľského záchytného tábora. O našej rozšírenej rodine vedeli len naši dvaja najbližší susedia, pretože naši návštevníci sa na dedine neukázali aj preto, že nebolo treba. Všetky potreby a nákupy zaistovala mamka s otcom. V tom čase do našej dediny prišli aj nemeckí vojaci, ktorí boli v dedine ubytovaní. Z príkazu richtára bola povinnosť poskytnúť zariadenie aj večeru týmto vojakom.

Raz v nedeľu sa stalo, že prišiel nemecký vojak ku nám pýtať mlieko, mali sme totiž svoju kravu. Naši boli práve v kostole. Pani Kuliková varila nedeľný obed, na dotaz vojaka, ktorý pýtal mlieko odpovedala: „Krówka nedáva mlieko.“ a pritom ukázala na svoje brucho, akože je krava teľná. Šťastie, že nemecký vojak nevedel absolútne slovensky a neprišiel nato, že tu niečo neseď. Vtedy totiž nemecké vojská už ustupovali z dobytých území na východe a fronta sa nezadržiateľne blížila k nám do Liptova. Tu nemecké velenie kvôli strategickej polohe Liptovského Mikuláša chcelo postupujúce armády zastaviť. Títo nemeckí vojaci pripravovali obranné pozície pre nemecký odpor. Do prác na pripravovaní zákopov a bunkrov naháňali aj chlapcov z našej dediny, ktorí pred nimi utekali do hôr a tak ich považovali za partizánov. Boli robené rázie do domácností a tak za pomoci slovenských gardistov hľadali partizánov a Židov. Náš otec vedel, čo riskuje. Na jednej strane strach a na druhej ľútosť a svedomie.

Mamka v tom čase otca posmelili, keď povedali, „Maroš keď jednu rodinu zachráni ako by sme zachránili celý svet.“ A tak otec keďže bol murár rozhodol. V suteréne vystavil priečku a zmenšil pivnicu kde sme mali zemiaky a zeleninu. Túto priečku z tehál postavil, z vonka omietol a vápnom vybielil. V tomto novovzniknutom priestore nakládol ohňa zo suchého dreva aby to všetko dobre vyschlo. Potom na novo vybudovanú priečku naukladal drevo pripravené na výrobu špúľ a tak nebolo vidieť že sa tam niečo budovalo. Nad touto malou vzniknutou miestnosťou v suteréne bol špajz. V špajzi bol regál, sklad potravín, zavaranín, údeného mäsa a slaniny aj východ na pôjd. Nad týmto vchodom – schodiskom bola múčnica. Tam v jednotlivých prepravkách bola nasýpaná zomletá v miestnom mlyne múka, jačmenná, pšeničná a ražná. Pod touto múčnicou v betónovej podlahe vyrúbal cca. 40 cm okrúhly otvor a postavil rebrik, po ktorom sa dalo zísť do skrýše. Tam ukryli pani Kuliková a dvoch pánov. Von nadýchať sa čerstvého vzduchu ich vyviedol len po polnoci po dôkladnej kontrole, či je všetko v poriadku. Malého Jožka mamka dali do postele v kuchyni. Celú hlavu od hrdla cez hlavu mu obviazali obvázom. Pod sluchy dali vaty s octanovou masťou, akože je chorý na mums, aby nemohol rozprávať. Tak Jožko tam poslušne leží ani neviem ako dlho a mňa, ktorý som mu bol vekom roven dali na nižší koniec k maminej mame – starkej. Aby počtom rodina sedela. V tom čase už bol napadnutý sneh a zima pokročila. Keďže nemecké razie po Židoch a partizánoch sa stupňovali, otec rozhodol, že týchto dospelých v noci vyvedie do pripraveného úkrytu v horách asi 3 km od nášho domu. Tomuto rozhodnutiu prispela udalosť, ktorá sa stala pred dvoma dňami. V poradí sme boli rodina ku ktorej prišli na večeru 5 nemeckí vojaci. Práve vtedy boli v pivnici ukrytí naši kvartielníci. Hore sme dávali Nemcom večeru. V rozhovore s nimi, náš strýko, ktorý vedel ako tak nemecky vyrozumel, že Nemci sa vyhrážali ako zatočia s každým, kto by spolupracoval s partizánmi, alebo skrýval

Židov, konkrétne hovorili o zničení a zapálení takýchto domácností na Slovensku. Nočnou hodinou vyšikovali naši rodinu do doliny Žuberová, do pripraveného bunkra. Mamka sa im postarala o teplé oblečenie, obutie, deky a potravu na 5 až 6 dní. Naša dedina bola vtedy už obsadená a strážená nemeckými hliadkami.

Jeden porubský partizán ako spojka a provianták bol zastrelený nemeckou hliadkou na konci dediny. Nemci boli ukrytí na cintoríne za múrom. Mŕtveho partizána, volal sa Miloš Kováč, potom položili pred kultúrny dom, čo bola polovica dediny a každá rodina sa musela ísť povinne naň pozrieť, či im nepatrí. Aj jeho otec sa premohol a zatajil, že to je jeho syn v záchrane celej rodiny a dediny. Nemecké razie aj do blízkych hôr sa zintenzívnili a tak otec presťahoval našich známych vysoko do hôr nad jednu poľanu – Rakytovicu, kde sa robili v lete sená. Nad ňou je skalný masív, ktorý ide až k Poludnici. Tam je jaskyňa, ktorá má asi 35 m dĺžky a 4-5 metrov šírky. Tam otec ukryl našich priateľov. Vchod zatarasili drevom, čečinou a snehom. Oheň mohli klást a zohrievať sa len v noci. Podľa slov našej mamky, ktorá im tiež niesla raz v zime potravu oblečená celá do bieleho, bolo tam v tom čase asi 40 ukrytých Židov. Jeden raz na dohodnutý termín otec k nim neprišiel so zásobami. Tak sa stalo, že pán Kulik sa na druhý deň večer odvážil ísť do dediny. Zastihla ho ale taká fujačica, že sa po troch alebo štyroch hodinách ocitol v susednej dedine, v Liptovskom Jáne. Keď prišiel nad ráno k nám, otec nebol doma. Bol strašne unavený a plakal. Mamka z ľútosťi k nemu mu navrhovali, aby jeden deň ostal u nás, že ho ukryjú, nakrmia a nabalia a tak pôjde nazad. Nesúhlasil a tak ráno okolo 6 hodiny za tmy sa vybral naspäť k svojim. Mamka ho išli vyprevadiť na záhumnie a ukázali mu správny smer. Obaja plakali. To sa odohrávalo začiatkom januára 1945. Ťažké boje o Liptovský Mikuláš trvali takmer dva mesiace. Bojová línia na južnej strane od Liptovského Mikuláša bola medzi dedinami Iľanovo, ktoré ovládali nemecké vojská a Závažnou Porubou, kde už boli naše vojská a Ruská armáda. Liptovský Ján už bol oslobodený. I keď v horách sa zdržiavali rôzni ľudia a vojaci. Otec sa rozhodol prešikovať všetkých Židov z tejto jaskyne do Liptovského Jána. On išiel vpredu na dohľad asi 50 až 100 metrov a na znamenie zdvihnutej palice oni prišli až na jeho úroveň. Tak sa to opakovalo. Naši priatelia ho nazvali ich Mojžišom. I keď ich potom už viac nevidel. Lebo 2. februára 1945, po dohode oboch bojujúcich strán, bola nariadená evakuácia občanov zo Závažnej Poruby smerom na Liptovský Hrádok a ďalej kde nájdu ubytovanie.

Začiatok evakuácie bol stanovený od rána od 8:00 asi do 13:00. Otec v snahe, čo najviac zachrániť prefažil naše drevené sánky, ktoré sa mu pod Dubcom v polovice cesty do Liptovského Jána zlomili na dva nepoužiteľné kusy. Bezmocne sme pozerali ako popri nás idú ďalší a ďalší evakuanti, ale nik nám nemohol pomôcť. Jedna z posledných rodín išla rodina nášho strýka Paľa. Ten našťastie mal drevené kurty veľké a

mocné, ktoré používal aj na zväžanie dreva z hory. Na tieto naložili naše periny a všetko ostatné, čo sme mali a ešte aj mladšieho brata k synovi nášho strýka. Otec spolu so strýkom sa zapriahli do saní a mamka so strýnkou tlačili sane a viedli našu kravku na povrázku. Ja som mal ruksak a v ňom 2 litrovú fľašu šmalcu a chlieb. Okolo desiatej večer sme prišli do Liptovského Hrádku, kde sme mali rodinu po starom otcovi u Rapavcov. Dom ale bol preplnený evakuantmi, preto nás učeck uložili v maštali pri dobytku. Ráno sme išli ďalej, až sme našli ubytovanie v Kráľovej Lehote u Vadašov. Pred návratom do našej rodnej dediny nám zahynul otec. Vrátili sme sa len s mamkou, bratom a kravkou, ktorá nám pomohla prežiť. Keďže náš dom bol hodne rozbitý bez okien, celý vykradnutý, mamkini bratia nás zobrali k sebe na nižný koniec dediny, kde boli na tom trochu lepšie. A tak sme tam bývali v jednom dome, nie veľkom dvanásti ľudia.

Čas bežal, život išiel ďalej. Jeden deň boli školské prázdniny som sa hral s deťmi na priedomí. Zrazu ma chytil za ruku jeden pán v dlhom koženom kabáte, stisol a božkal ma. Dal mi myslím čokoládu a balíček cukríkov. Pýtal sa na otca a mamu. Pamätám sa, keď som mu povedal, že otec zahynul nahlas sa rozplakal. Potom som poznajúc ho zašikoval ku mamke. Ich rozhovoru som nenačúval. Mamka mi rozprávala, že im dal peniaze a navrhol či by sme nešli s nimi do Francúzska. Mamka poďakovali, ale návrh nemohli prijať. Ešte pár krát nás boli pozrieť a pred odchodom do Paríža sa s nami rozlúčili. Vždy mamku v rámci ich vtedajších možností finančne podporili. Z Paríža sme temer pravidelne dostávali listy a balíky až do roku 1954, kedy sa zo známych politických dôvodov odmlčali. Iste preto, že balíky a listy od nich a od nás nenašli adresáta. V jednom z posledných listov nám oznámili, že sa majú dobre, že škoda, že nie sme s nimi a Jožko ide študovať na univerzitu. Viac sme o nich do teraz nepočuli a ani nevieme o ich osude. Posledná adresa, na ktorú sme posielali našu vzájomnú korešpondenciu, bola:

Pán Jozef Grünbaum
51 Rue Chateau de eau
París 10, France

Dodatok: chodil som do druhej triedy základnej školy v Závažnej Porube. Bolo to v roku 1947. Žili sme veľmi chudobne. Mamka, pretože bola aj krajčírka, ušila mi na leto krátke nohavice a sako z trestanecských šiat našich priateľov, ktoré boli súčasťou dvoch vriec, ktoré si voláky k nám priniesli. Keďže látka to bola tzv. Drevená nekvalitná, rýchlo som ich zodral a tak ma pán učiteľ D. Ševčík trstenicou pretiahol, že som chudobný a neviem si šanovať. Do dnešného dňa si neviem vysvetliť, prečo takúto bezcennú vec, ktorá mohla odhaliť v čase prenasledovania ich identitu, títo ľudia, ktorí istotne boli bohatí, nezahodili aby zahladili stopy ich úteku z väzenia. Snáď talizman, ktorý by im mal pripomínať ich najčiernejšie chvíle ich života? Nevieam!

Dušan Piatka

Akakoľvek veľká boľačka, čo veľmi bolí, poľúkaná dobrým človekom, má cenu soli

Dnes už neprekvapuje nič

K napísaniu tohto článku ma viedol silný zážitok, na ktorý budem ešte dlho spomínať. V mesiaci apríli tohto roku som išla vybaviť úradnú záležitosť na Obecný úrad v Závažnej Porube. Moja cesta viedla okolo miestneho pohostinstva. Odrazu z parkoviska vybehlo auto a zrazilo ma nič netušiacu, skoro pred dverami. Našťastie ma nejakou odhodilo a neskončila som pod jeho kolesami. Náraz bol prudký, myslím, že som na okamih upadla do bezvedomia. Zdvihli ma zo zeme dvaja mne neznámi muži. Koktajúco som im poďakovala, vyzerala som ako prebúdzajúca sa zo zlého sna. No tí „predo mnou vidno, za mnou tma“ zmizli bez stopy. Tak isto nenávratne zmizol aj šofér s autom. Nikoho z nich nezaujímalo, čo sa so mnou stalo.

Vytackala som sa do kancelárie, dýchalo sa mi ťažko, ale keď som nevidela žiadnu krv, myslela som, že mi to prejde a znova budem „fit“. Bola som v Porube len na otočku a tak som stihla autobus len, len – bez čakania.

Na pohotovostnej službe v nemocnici mi určili diagnózu „pohmoždený hrudník“. Našťastie žiadne vnútorné krvácanie, len silný úder na srdce a pľúca. Podobný prípad sa mi stal pred dvoma rokmi, keď opitý šofér narazil do nášho auta a z miesta činu ušiel. Možno to bol jeden z tých pánov, na ktorých platí imunita. Neprekvapuje ma už dnes nič, veď mnohí ľudia sa kľžu beztriestne po ceste zločinnosti, prostitúcie, narkománie a iných nerestí bez toho, aby len mihli okom. Kdeže aká slza pre nevinných, pristupujú neľútostne tvrdo aj k citovým veciam. Zhadzovanie dôstojnosti človeka je blízke človeku dobre zazobanému v tomto terajšom zriadení našej rozpredanej vlasti. Neraz počujem akoby v diaľke pieseň Marty Kubišovej pod názvom „Modlitba“. Mala magické veľkolepé čaro a znala mohutne na prahu

„nežnej revolúcie“ medzi štrngajúcimi kľúčmi. Citujem: Ať mír dál zustáva s touto krajinou. Zloba, závišť, zášť, strach a svar, teď až pominou, ať už pominou.

Zostal človek človeku človekom?

Umelci na tribúnach nás srdečne zdravili a tvárili sa pri tom ako noví „Mesiáš“. A tam dolu pod tribúnami skandoval ľud ozdobený trikolórou heslá za slobodu a demokraciu. Naše sny o ľudskej spravodlivosti a rovnosti prirovnávam teraz k mydlovým bublinkám. Jasajúca mládež si pripala krídla a rozletela sa nám cez otvorené brány za šťastím do sveta. A dnes? Mnohí sa vracajú do svojej vlasti a je len na politikoch, aké im pripraví uplatnenie. Nevedia čo si počať so svojím mladým životom, veď okolo nich je toľko chaosu, nenávisti a strachu. Do výchovy sa zaplietla televízia so svojimi bezduchými seriálmi podfarbenými sexom, kriminálnymi ukážkami ako treba zabíjať človeka a aké druhy zbraň k tomu použiť.

Svetová kríza sa na nás škerí ako Ježibaba v detských rozprávkach. Králi a princezné sa prechádzajú po ružových záhradách a trpaslíci a Janko Hraško cupkajú po trnístej ceste. Dnešný život treba prirovnať aj k týmto rozprávkam. Podobne si žijú „veľkí a malí ľudia“.

Kráčame luxusnými obchodmi naplnenými všemožným tovarom, obdivujeme tú veľkoleposť v každom smere, ale ani jedno jablčko nevoní tak, ako ovocie našej domoviny. Pri tejto spomienke slzy nám vstúpia do očí. Čas i pokrok odľúkol čarovnú vôňu našich polí, veselé spiežovce kráv i ovčích stád i vôňu pálenej zemiakovej vňate. Niet dôvod na jasanie. Politici sa k ľudu nechovajú férovo, recepcie, plesy, žúry, luxusné dovolenky a spia si sladko na vavrínoch. Neplodné reči a diskusie na rokovani potlačili zdravý sedliacký rozum. V planej pôde plodný strom nerastie. Aj naše deti sú takýmto semenom. Čo zasejeme, to budeme žať. Iba v tej vlasti sa dobre žije, kde láska rozprestiera krídla a kde je človek blízky človeku.

Nie slová, ale činy

Vytvárajme preto pre novú generáciu ideálne prostredie, v ktorom žijú a budú žiť, nenechajme ich padnúť pod kolesá času. A keď sa už tak aj stalo a stane, podať im včas odbornú, rýchlu prvú pomoc.

Každý z nás musí mať na pamäti, že nie v snehu, ani v piesku ale v tvorivej práci, v čine a diele sú stopy po človeku.

Elena Vadovická,
r. Kováčová

Milan Rastislav Štefánik - astronóm, generál, diplomat

II. časť – pokračovanie, Porubské noviny 57, december 2008

90 rokov od tragickej udalosti

V nedeľu 4. mája 1919 pri návrate do vlasti, kde sa mal ujať funkcie ministra vojny v Československej vláde sa jeho lietadlo v Ivanke pri Dunaji zrazu zrútilo na zem. Milan Rastislav Štefánik zahynul spolu s dvomi talianskymi letcami a mechanikom. Nehoda dodnes nie je objasnená.

Veľký podiel na prenikaní do tajomstiev Slnka mal spektroskopický výskum, ktorý s úspechom vykonával Janssen. S anglickým vedcom Lockyerom sa delil o vynález protuberančného spektroskopu, ktorým je možné pozorovať slnečnú korunu mimo zatmenia Slnka.

Janssen objavil v atmosfére Slnka hélium. Aby mal pre svoje pozorovanie čo najlepšie podmienky, nechal si postaviť podľa plánu inžiniera EIFELA, tvorca slávnej vyhliadkovej veže v Paríži, v septembri roku 1883 observatórium na ľadovcovom vrchole Mont Blancu.

Slúžila k pozorovaniu Slnka, planét, výskumu medziplanetárnej hmoty a k meteorologickým meraniam.

Astronomických expedícií sa na vrchol Mont Blancu zúčastnil i Štefánik. Jeho spektroskopické štúdie vykonané v laboratóriu Meudonského observatória Janssenau zaujali. Mal radosť zo svojho žiaka, prijal ho ako člena svojej rodiny a bol jeho ochrancom až do svojej smrti.

Na vrchol Mont Blancu, kde sa malo pozorovať Slnko a Mars, vystúpil prvýkrát v roku 1905 i Štefánik i keď trpel žalúdočnými problémami a bol fyzicky vyčerpaný. I pre tieto problémy odmietol zostup do údolia. Bol si vedomý, že výsledky astronomických pozorovaní sú dôležité a môžu mu priniesť uznanie a hlavne umožniť vstup do vedeckých kruhov, podmienajúcich jeho budúcu vedeckú kariéru. Nepriazeň počasia mu znemožnila vykonať vedecký program a naviac ho na dobu 14 dní uväznila i s kolegom z Meudonu MILLOSCHAUOM v observatóriu. Horeľci, ktorí sa vydali výprave na pomoc sa museli tri krát vrátiť naspäť. Zajatci na observatóriu trpeli hladom. Neostávalo im nič iné, ako pokúsiť sa o zostup. V Chamonix už neverili v ich návrat. Do tej doby rekordný pobyt na najvyššej hore Európy upútal pozornosť a záujem verejnosti, tlač a vedeckých kruhov o Štefánikovu osobu.

Vedeckého úspechu sa dočkal Štefánik až s výpravou za úplným zatmením Slnka do Španielska, vedenej JANSSENOM. Teraz bolo počasie vynikajúce a Štefánikovi sa podarilo pozorovať pri zatmení Slnka v jeho spektre absorpčné čiary vodných pár

v atmosfére Zeme, ktoré skúmal a popísal v roku 1862 JANSSEN a nazval ich tule-
rické. Celá výprava bola veľmi významná a na pozvanie vlády navštívili významné španielske mestá.

Výskumu Slnka v infračervenom obore spektra a výskumu telurických čiar sa venoval Štefánik okrem observatória v Meudone, kde experimentoval s rôznymi filtrami, tak isto i na vrchole Mont Blancu v Chamonix.

Na Mont Blanc vystúpil Štefánik ešte 5-krát. 23. júla 1906 stál druhýkrát na jeho vrchole spolu s MILLOSCHAUOM. Venoval sa štúdiu telurických čiar. Štefánik mal opäť žalúdočné problémy, neustále sa opakujúce od doby, kedy sa počas štúdií v Prahe podrobil operácii slepého čreva. Mal podlomené zdravie a ešte sa mu zhoršovalo pribúdajúcou fyzickou a psychickou záťažou. A tak po deviatich dňoch zostúpil do Chamonix.

Najúspešnejší z hľadiska astronomického výskumu bol jeho tretí výstup, ktorého sa spolu so Štefánikom zúčastnil aj ruský astronóm GANSKIJ. Priaznivé poveternostné podmienky umožnili vykonať spektrografické výskumy Slnka, telurických čiar a podrobne kresliť planéty Venuše, Merkura a Jupitera. Hvezdári sa tak tiež zaoberali určením rýchlosti rotácie Venuše. Rok 1906 bol pre Štefánika rokom veľmi úspešným. Svoje výskumy uverejňoval v Správach Akadémie i v zahraničných časopisoch. Po zmenách v Meudone riaditeľom hvezdárne sa stal DESLANDRES, ktorý odobral Štefánikovi ďalekohľad a nechal vypratať jeho dom. Nakoniec Štefánik, čoby príslušník tábora JANSSENA, bol z Meudonu vyhnaný.

Štefánik sa nevyhýbal spoločenskému životu. Navštevoval svojich umeleckých priateľov v ich ateliéroch. Navštevoval plesy, divadlá, besedoval v kaviarňach a reštauráciách, kde čítal maďarské noviny, aby sa aspoň niečo dozvedel o dianí vo svojej vlasti. Celková Štefánikova astronomická činnosť bola poznačená nedostatkom peňazí. Pretože nebol francúzskym občanom, nedostával oficiálnu podporu na vedecké výpravy, ktoré podnikal za cenu nových a nových dlhov.

Veľa si sľuboval od svojich vynálezov, ktorými by si vylepšil svoju neutešenú finančnú situáciu. Zaoberal sa konštrukciou nielen astronomických prístrojov, ale i prístrojov, ktorých patentovanie by mu prinieslo potrebný zisk na financovanie vedeckých ciest. Premýšľal o konštrukcii automatickej elektrickej výhybke ovládanej priamo z elektrickej. Niekoľkokrát sa vrátil k myšlienke konštrukcie zariadenia na určovanie vzdialenosti vojenských plavidiel. Nechal si patentovať prístroj k zhotovovaniu farebných fotografií a ďalší k ich projekcii. Ortuťový elektrický stabilizátor mal slúžiť k stabilizácii letu lietadla vo vetre.

Štefánik sa zaujímal o letectvo už od prvých štartov lietadiel. Sám sa mnohých letov zúčastnil. Zaoberal sa pri nich štúdiom vplyvu vzdušných prúdov na stabilitu letu. Vtedy ešte netušil, že o niekoľko rokov sadne do kabíny vojenského lietadla, aby ako pozorovateľ vykonával letecký prieskum nepriateľských pozícií v prvej svetovej vojne a rozhadzoval nad rakúskymi zákopmi letáky, vyzývajúce Slovanov k prebehnutiu na druhú stranu fronty. A v troskách lietadla ho v roku 1919, na prahu československej slobody, zastihla na materskej pôde smrť.

Štefánik, vedomý si toho, že s nástupom nového riaditeľa sú jeho dni v Meudone spočítané, si dohodovil s GANSKÝM spoločné pozorovanie zatmenia Slnka v Turkestane v strednej Ázii, ku ktorému malo dôjsť 14. 1. 1907. Mimo to, touto cestou sledoval i svoj cieľ a to: uchádzať sa s pomocou GANSKÉHO o miesto na hvezdárni v Pulkove. Výsledok bol sklúčujúci. V dobe zatmenia bolo špatné počasie a riaditeľ observatória Štefánika odmietol. Po návrate do Paríža, obdržal Štefánik JANSSENOVU cenu za výskumné práce vykonané na Mont Blancu.

Vianočné sviatky v 1907 roku strávil Štefánik v rodných Košariskách. Tam ho zastihla správa o smrti JANSSENA. Po nej sa Dočasná spoločnosť pre observatórium na Mont Blancu zmenila na Definitívnu a prešla pod správu Akadémie a vlády. Čestným riaditeľom bol menovaný Joseph VALLOT, majiteľ observatória pod Mont Blancu, kde boli vykonávané hlavne meteorologické pozorovania. Štefánikovi sa podarilo zmieriť dávnych rivalov, pani Janssenovú s dcérou Antoinetou, dedičky observatória na Mont Blancu s pánom Vallotom.

Obidve observatória boli potom spravované spoločne a Štefánik sa na dobu jedného roka stal druhým plateným riaditeľom. Od júla až do septembra 1908 vykonal Štefánik ako miesto riaditeľ Spoločnosti montblanských observatórií, ešte tri výstupy. Náplňou týchto výstupov boli meteorologické merania a administratívna práca. Pri jednom takomto výstupe zistil, že pod Janssenovým observatóriom je veľká trhlina. Táto sa stále viac a viac rozširovala, až sa budova začala prepadávať do ľadovca. Pre Štefánika to znamenalo koniec vedeckej práce na Mont Blancu. Posledný, šiesty výstup, bol zameraný na zbalenie cenných vedeckých prístrojov a znesenie do Chamonix. V dopise rodičom 6. septembra 1908 napísal: „Zdá sa mi, akoby som stratil kus života“.

Štefánik pobudol niekoľko mesiacov v kúpeľnom mestečku Chamonix, kde bol veľmi obľúbený a mal veľa priateľov. Títo ho predstavili senátorovi Emilovi Chautempsovi; ten sa rozhodol pomôcť mu pri uskutočňovaní jeho plánu – postaviť na Sahare hvezdárňu. Tamojšie podmienky

pre prácu observatória sa ukázali ako nevhodné. Štefánikove meteorologické merania, ktoré pravdepodobne boli prvým vedeckým výskumom atmosferických podmienok pred výstavbou nového observatória, to potvrdili.

Saharské plány mu nevyšli, ale Štefánik sa nevzdal a chopil sa ďalšej príležitosti. Halleyova kométa, ktorá sa znovu vracala k Slnku, mala 18. mája 1910 preletieť pred slnečným kotúčom. Najlepšie mala byť viditeľná z ostrova Tahiti v Tichom oceáne. Štefánik zapojil do svojho plánu vplyvné osobnosti z politických i aristokratických kruhov. Slávny matematik Henri Poincaré obstaral poverovacie listiny. Úradná finančná pomoc bola len 100 franková. Možnosť pridelenia vyššieho finančného obnosu narážala na skutočnosť, že Štefánik nebol francúzsky občan. Znamenalo to opäť sa zadlžiť. S pomocou svojich vplyvných a bohatých priateľov získal aspoň optiku, senátor Chautemps poskytol odporúčenie pre francúzske úrady. Cestou na Tahiti Štefánik ťažko onemocnel. I cez svoju nemoc sa zastavil v New Yorku s odporúčením pre krajanov na Columbijskej univerzite.

Štefánik prišiel s nápadom výstavby observatória na rovníku. Projekt bol zaujímavý, ale chyboval mecenáš. Neskôr písal Janssenovej dcére Antoinete „Myšlienka observatória v rovníkovej oblasti je zrelá; zdá sa, že ostrov Tahiti je k tomuto priamo predurčený. Aká škoda, ak sa dá Francúzsko predbehnúť“. Okrem astronómického programu mal Štefánik pripravené i iné plány; vybudovať niekoľko meteorologických staníc na predpovede počasia (zvlášť ničivých cyklónov), ktoré by slúžili k vytvoreniu bezpečnej plavby rybárskych lodí. Provizórne observatórium na Tahiti Štefánik vybuďoval v spolupráci s domorodcami.

18. mája 1910 ho počasie sklamlalo. Kométa prešla slnečným diskom, než mohol Štefánik tento okamžik uvidieť. Zostal na Tahiti, pretože budúci rok malo byť z týchto miest dobre pozorovateľné zatmenie Slnka. Dobu čakania využil na cestovanie po ostrovoch. S tamojším priateľom a kolonistom chceli zakúpiť koralový útes a na ňom zriadiť kokosové plantáže. Ročné čakanie na úplné zatmenie Slnka sa mu vyplatilo. Pozoroval ho na ostrove Vavau v súostroví Tonga.

Za výsledky pozorovania bol odmenený cenou Francúzskej akadémie.

V Paríži bojoval Štefánik s úradmi o svoju tahitskú hvezdáreň. Z tohoto dôvodu požiadal i o francúzske občianstvo, aby si vyriešil i svoje finančné problémy.

Praha ponúkol celé vybavenie tahitskej hvezdárne.: „Chcem byť človekom užitočným, chcem účinkovať vo svojom národe, ktorý som neprestal nikdy milovať,“ píše z Paríža. „Budem môcť vystavať hvezdáreň, ktorá sa bude môcť rovnať tým najmohtnejším. Čechy budú okrášlené.....“ Pražská univerzita však Štefánika odmietla.

V júli 1912 roku bol vo francúzskom senáte predložený návrh zákona na vybudovanie veľkej medzikontinentálnej rádiotelegrafnej siete. Do nej patrili i Tahiti.

Štefánik pripravil veľký vedecký program. Francúzsky astronóm z parížskeho observatória Bigourdan dokončil katalóg hmlovín severnej oblohy a privítal Štefánikov návrh na katalogizáciu hmlovín južnej oblohy. Pre vybavenie tahitského observatória „svojho vedeckého vyslanectva“ v Pacifiku, kúpil na dlh - dva ďalekohľady a priateľ Schaer opäť obstaral potrebnú optiku. Spoločne s de Monziom z ministerstva námorníctva navrhli vybudovať vo francúzskej medzikontinentálnej rádiotelegrafnej sieti dve medzistanice, na Tahiti a ostrove Floriána v Galapágskom súostroví. V tomto roku získal francúzske štátne občianstvo. Na ostrov Florian, majetok francúzskeho výstahovalca, si robil nárok Ekvádor. Preto bol Štefánik poverený jednat s Ekvádorskou vládou o povolení zriadiť na niektorom z ostrovov súostrovia rádiotelegrafnú stanicu, ktorá by bola v spojení s Tahiti. Mal zistiť záujem Ekvádoru o obchodné a námorné spojenie s Francúzskom a prejednať možnosť vybudovania zásobárne uhlia na Floriane pre francúzske lode, až bude otvorený Panamský prieplav. Jednanie v Ekvadore nebolo nijako jednoduché, ak sa nemal Štefánik dotknúť záujmov Spojených štátov, Anglicka a Nemecka. Ale bolo úspešné.

Posledné úspešné pozorovanie Štefánik uskutočnil neďaleko Paríža 17.4.1912 pri prstencovom zatmení slnka. Správu odovzdal Francúzskej Akadémii ako svoju poslednú vedeckú prácu. Pútavo rozprával o cudzích krajinách, o ľuďoch, o svojich zážitkoch. Svoje rozprávanie dokladal privezenými pamätihodnosťami. Cestou na Slovensko sa prirodzene najprv zastavoval v Paríži. Odovzdal tam správy, ponavštevoval známych, kde získaval dôležité informácie. Zároveň navštívil parížske banky z dôvodu umiestňovania francúzskeho kapitálu na Slovensko. 14.3.1912 píše Vavrovi Šrobárovi „...**preboha, čo je s Vami? Slúbili ste mi, že pošlete úvahu o slovenskom peňažníctve, ako aj pozitívny návrh, ako by mohol prispieť francúzsky kapitál k vývoju slovenskej demokratickej myšlienky.** Pred týždňom jeden vysoký politik sa mi posmieval, žartoval, že je tomu tri roky, čo sľubujem to memorandum. Prespali sme priaznivý okamžik. Francúzski bankári nesmú dať nepriateľským vládám žiadnu pôžičku, ale boli by ochotní vyjednávať so súkromníkmi zvlášť s nami, ktorých politika je demokratická, pokroková, im priaznivá. Nože nemeškajte...“ [1]

Šrobár a jeho hlasistický spolok meškali. Pretože nemali záujem na realizácii Štefánikových návrhov, lebo nesesedeli Prahe. Ich záujmy mali politický charakter v spojitosti s „českými realistami“. Šrobár bol a zostal českým „realistom“ - hlasistom napriek tomu, že ich „hnutie najelo na plytkinu a do odrazu neboli nové sily“, ako to spomínal v liste v novembri 1909. [2]

Pred cestou do Brazílie sa Štefánik pokúsil habilitovať na českej univerzite

Štefánikova matka

Št. Krčméry

„Chod, syn môj, vo svet široký, keď už raz tak byť musí. To naše plemä slovenské i tak sa v biede dusí.

Chod, syn môj, v svete ďalekom na mater nezabudni. A vráť sa, vráť sa víťazom, ak svitne raz deň súdny.“

A išiel chlapec belavý a míňali sa letá, a naučil sa vo svete, ako sa voľne lieta.

Po púšťach lietal, ostrovoch, a meral hviezdne dráhy, matkino slovo v srdci mal, na mysli domov drahý.

A keď mu boli tri svety, za matkou túžil veľa a v očiach sa mu ziskrilo, keď zahrneli delá.

A roztúžil sa bolestne a bôľ mu viazol v hrdle, a vyšvihol sa ako vták a za ním celé krdle.

Hoj, za ním krdle bez počtu a všetky jasné, smelé.

Slobodu nesú, slobodu a rodná zem ich čaká, už vidno letieť oblohou najjasnejšieho vtáka.

Slobodu nesie, slobodu, hoc život svoj dá za ňu.

Už rodná zem mu pije krv a matke slzy kanú.

„Už si mi, syn môj, dolietal. Už, ty môj sokol prvý!

Nech čistý kvet tu vyrastie z tej tvojej čistej krvi.

Nech slnce božie svieti naň a zem mu dáva vlahy. Mať tvoja rodná žehná ťa, spi sladko, syn môj drahý.“

v Prahe. O tejto veci sa zdôveril Šrobárovi: „Bol som na niekoľko hodín v Prahe. Jedná sa o moje menovanie na českej univerzite. **Avšak, prosím Ťa, nikomu o tom nehovor, lebo vyjednávanie nie je ukončené a malá indiskrétnosť mohla by zle pôsobiť.** Robím tie najkrajnejšie ústupky, ale chcem mať 1. úplnú slobodu svedomia; 2. možnosť vedeckého pôsobenia; 3. zabezpečenie existenčného minima. Vyhliadky sú značné. Uvidíme...“ [3]

Štefánikove obavy z indiskrétnosti sa potvrdili. Slovenský rodolub pražskej univerzite nevyhovoval. Pre všestranné napredovanie zostalo mu už len Francúzsko. Dňa 27. júla 1912, Dr. Milan Rastislav Štefánik získal francúzske štátne občianstvo. V apríli 1913 dostal z Košarísk telegram s oznámením o otcovej smrti. Bola to jeho posledná návšteva rodného kraja. V tomto pre neho ťažkom období, splnil úlohu reorganizácie hvezdárne v Quite a na viac zabezpečil vybudovanie meteorologickej stanice na Galapágoch.

Po návrate do Paríža sa jeho zdravotný stav tak zhoršil, že musel byť v marci 1914 operovaný. V júli 1914 mu bolo udelené vyznamenanie Rytier čestnej légie.

Za svoju diplomatickú činnosť v Ekvádore obdržal v roku 1914 rytiersky rád Čestnej légie. V roku 1915 aj napriek svojmu chatrnému zdraviu vstúpil do francúzskej armády. Tu do dvoch rokov získal hodnosť generála. Zo spôsobu, akým sú Štefánikove články napísané sa dá usudzovať na cieľavedomého, rázneho človeka, ktorý vedel vystihnúť podstatu veci a nezdržovať sa podradnými vecami, ale i cez toto bol človekom citovo bohatým.

Štefánikova predvojnová bádateľská a diplomatická činnosť bola poznamenaná úmornou pracovitosťou a vynaliezavosťou. Z domu do vienka dostal dobrosrdečnosť, lásku, priamosť, pozorný a taktný prístup k ľuďom. Nadovšetko však jeho enormná pamäťová kapacita, mimoriadne vysoká inteligencia a železná vôľa vzbudzovali údiv v každej významnej spoločnosti. Získal si tým veľa vplyvných priateľov, ktorí mu pomáhali a posúvali ho do vyšších spoločenských vrstiev, ale i závislivcov a neprajníkov, brániacich mu v postupe na „spoločenskom rebríčku“.

Najlepšie vystihovali Štefánikovu povahu ľudia citliví a inteligentní s tvorivými vlohami a humánne založení, ktorí prenikali k podstate charakteru iných s cieľom úprimnej spolupráce. Jednou z nich bola Ružena Svobodová z Prahy, ktorá o Štefánikovi napísala: „Byla to duše mysliteľská, objaviteľská, ale súčasne plná mravní krásy dral se trním cizí vůle, nelásky, nepochopení jeho krásného charakteru. Lidé, kteří ho neměli čím doměřit, nazývali ho dobrodruhem, ve skutečnosti lidé nic tak nenávidí, jako velikost, přímost, čistý charakter, nesmlouvavou duši, prudkou vůli činu, že teprve smrt doměří se těchto hodnot“ [5].

Ďalší postreh je od T. F. Šimona: „Ničoho a nikoho sa nebál. Nikdy neprišiel do pomykova, vždy sa ovládal i pri svojej vznetlivej slovenskej povahe. Nedokázal sa hnevať, rozčuľovať, lebo videl vždy ďalej ako my. Jeho duch bol požehnaný a vedečný veľkou láskou planúcou k vlasti“ [5].

Podmanil si aj Julesa Janssena, najznámejšieho astronóma tej doby, získal si Henry Poncaireho, významného matematika a filozofa. Obidve osobnosti obdivovali Štefánikove schopnosti. Presadzovali ho pre jeho vysokú tvorivosť, pre veľkú odvahu, dôslednosť a mravnosť a nie pre jeho modré oči.

8.1. 1916 vyšiel vo francúzskom časopise Illustration Štefánikov článok „Francúzska aviatika v Srbsku“.

3.2.1916 zorganizoval M. R. Štefánik stretnutie T. G. Masaryka s francúzskym predsedom vlády A. Briandom, čo malo pre vznik budúceho česko-slovenského štátu nesmierny význam. Program hnutia predniesol M. R. Štefánik. T. G. Masaryk pritom mlčky sedel, lebo nevedel po francúzsky. Stretnutie bolo napokon úspešné. Briand prijal program hnutia a uistil obidvoch o svojej podpore [6].

V tom istom mesiaci vznikla národná rada krajín českých onedlho – opäť vďaka

Štefánikovi – premenovaná na Česko-slovenskú národnú radu. Jej hlavným cieľom bolo uznanie samostatného česko-slovenského vojska a budúcej Česko-slovenskej republiky.

20. októbra dostal od francúzskej vlády za úspešnú činnosť v USA „Križ dôstojníka čestnej légie“.

16. decembra najvyšší francúzski vládni predstavitelia schválili dekrét o zriadení česko-slovenskej armády vo Francúzsku.

21. apríla 1918 podpísal v Ríme dohodu s Talianskou vládou o zriadení česko-slovenskej armády v Taliansku.

18. júna ho francúzsky ministerský predseda a zároveň minister vojny Georges Clemenceau vymenoval za francúzskeho generála. 24. septembra odcestoval do Japonska dojednať zásobovanie česko-slovenských vojsk na Sibíri. V Japonsku sa z telegramu dozvedel o vymenovaní dočasnej česko-slovenskej vlády, v ktorej bol – bez jeho súhlasu – ministrom vojny.

Začiatkom januára 1919 po dohode s generálom Janinom stiahol všetky vojenské útvary z protisovietskeho frontu. Francúzskou vládou mu bol udelený Rad dôstojníka Čestnej légie.

Brigádnym generál M. R. Štefánik po návrate z Dalekého východu rokoval začiatkom roku 1919 v Paríži s americkou mierovou delegáciou – prezidentom USA Wilsonom a plukovníkom Housom – o začlenení Pittburskej dohody do mierovej zmluvy, lebo pochyboval, že Praha – na čele s Masarykom a Benešom – dohodu dodržia. Vyhlásil: „Urobíme všetko možné, aby sme vyšli s Čechmi, ale vzhľadom na nešťastné skúsenosti s Prahou v minulosti musíme túto dohodu pokladať za „manželstvo na skúšku“ a za nič trvalé.....“

Za tento výrok Štefánik 4. mája 1919 zaplatil svojím šľachtetným životom. Jeho lietadlo veľký trojmotorový dvojplášťník diaľkový bombardér Caproni č. 11 495 – bolo po perfektnom manévri na pristátie dokázateľne zostrelené v oblasti vzdušného priestoru Bratislava Vajnory [6].

Preto hneď po tejto udalosti sa čechoslovakisti na čele s T. G. Masarykom a Benešom rozhodli všetku kontroverznú dokumentáciu odstrániť, oprávnené obvinenia z politického atentátu ignorovať a svedkov zastrašiť pod hrozbou väzenia a iných existenčných sankcií.

Štefánik sa totiž nijako netajil hlbokým nesúhlasom s tým, čo sa v novom štáte dialo.

Francúzi pripomínajú nám Slovákom, že dobre nepoznáme generála Štefánika. Podľa nich sú nám ako tak známe iba jeho skutky. Nevieme ako sa rodili jeho zásluhy, úspechy a aké bolo ich pozadie.

Po letnom zverejnení podstatných stránok Štefánikovho života a po systémovom rozbere jeho správania a postupov je možné si vyvodit' svoje dôležité osobné závery.

PhDr. Vladimír Farárik, PhD.

Cirkevná rubrika

Sviatok detí i rodín

Piata veľkonočná nedeľa bola už od skorého rána príjemná a slnečná. Pre mnohých taká, ako každá iná. Ale pre 17 detí s ich rodinami mala svoju zvláštnosť. V tento deň uvedený počet

detí pristúpilo po prvý raz k svätému prijímaniu. Medzi nimi bol aj Lukáško Piatka z našej obce. K jeho „veľkému dňu“ mu aj my blahoželáme a prajeme, aby mu natrvalo zostal v pamäti.

H. Šarafinová

Z pranostík našich otcov

Jún

Netreba v júni dažď prosit'. Príde, keď treba kosiť.

12.6. Na svätého Alojza pokos lúku, neboj sa. A do Jána nech je aj zhrabaná.

24.6. Na sv. Jána otvára sa letu brána.

Na Jána jahody do džbána. Po Jáne sa dni krátia a kravy mlieko tratia. Ján berie vtáčikom píšťalky.

27.6. Ladislav huby sial, Peter a Pavol ich pozbieral.

29.6. Na Petra a Pavla, keď je deň jasný a čistý, rok úrodný bude istý.

Júl

4.7. Keď prší na Prokopa, namokne každý snop aj kopa

13.7. Sv. Margita volá žencov do žita. Ak zaplače Margita, bude dažďov dosýta.

14.7. Na sv. Kamila v slnku najväčšia sila.

22.7. Magdaléna rada plače.

26.7. Sv. Anna chladná zrána.

August

V auguste veľké rosy zvestujú dobré časy. Čím väčšie kopce v auguste mravce stavajú, tým tuhšia bude zima.

10.8. Po Vavrincovi drevo už viac nerastie.

11.8. Ako Zuzana navarí, tak sa jeseň vydarí.

25.8. Na sv. Eudovíta začína sa jeseň sýta. August k zime hľadá a rád vodu cedí.

Ranný augustový dažď do večera pomínie.

H. Šarafinová

• Na Jána jahody do džbána

Ako žije a pracuje dôchodcovská rodina ?

Jarná sezóna je naplnená aj pre členov Jednoty dôchodcov prácou a rôznymi inými aktivitami. Naša činnosť je hlavne rôznorodá, aby si každý našiel svoje. 9. marca si 62 našich členov pripomenulo Medzinárodný deň žien, milým programom nás pozdravili detičky z MŠ. Patrí sa poďakovať nielen deťom, ale aj pani učiteľkám. Do programu sa zapojili aj samotní členovia, pán starosta obce, naši muži, ba prišiel nás pozdraviť aj p. Michal Kotian, predseda OO JDS. Každá z prítomných žien si odniesla kvietok venovaný k sviatku. Ešte malé pohostenie a čas stretnutia ubehol veľmi rýchlo.

Blížiac sa Veľkonočné sviatky sme privítali malou výstavkou ručných prác našich členiek. Ocenili sme šikovné ruky, ktoré vytvárali veľkonočné vajíčka, nechýbali ani vajíčka zlaté aj strieborné tiež vyzdobené rôznou technikou: maľovaním, naliepaním, obháčkovanim aj novodobou technikou v podobe „rišelié“ (Emka Brosková) objavili sa aj upečené z medovníkového cesta. Minivýstavku doplnili výšivky s jarnými a veľkonočnými motívami.

Len čo zmizne sneh, zem trochu vyschne, už prácu máme, pekne spoločne vyhrabujeme na miestnom cintoríne, aby to miesto večného spánku mali sme vždy dôstojné. Tieto slová naplnilo 30 členov JD, ktorí vyčistili aj okolie pamätníka na Polčenom aj na nižšom konci. Pravdaže, aj okolie areálu M. Staroňa a tu nás vždy chytí smútok pri pohľade na zničené lavičky, došliapané kvietky, kde sa „realizujú“ tiež nejakí aktivisti.

Keď v našom veku reuma kĺby trápi viac, vtedy pomáha Tatralandia, Jaslovské Bohunice. Svoje zdravie si rehabilitovalo 40 členov pri procedúrach v Stredisku preventívnej starostlivosti Energioslužby a.s. Hotel Bohunice.

Ku Dňu matiek v kultúrnom dome radosťou naplnili naše srdiečka kultúrnym programom naše deti z MŠ a ZŠ. Touto cestou im úprimne ďakujeme.

A keď príde máj, lákajú nás von lúče slniečka, Darinka v klube zahlásí: „Bude opekačka“. Už sa stalo tradíciou, že sa vtedy stretne aj s členmi niektorých organizácií, hlavne z Lipt. Mikuláša, ktorí najskôr navštívili Dom M. Rúfusa a hrob na cintoríne. V areáli M. Staroňa sa mieša dohromady spev, hudba s vôňou opekaných dobrôt. V tomto roku sa stretlo vyše 80 účastníkov v družnej debata a spomienkami na mladé časy dňa 7. mája 2009. Keďže sme sa zišli v období, kedy si naša vlasť pripomínala 90. výročie tragickú smrť M.R.Štefánika, časť programu sme venovali aj spomienke na túto vzácnu osobnosť.

Jednota dôchodcov zorganizovala aj nákupy do Poľska, kde sa autobus doplnil nákupmi kvetov, priesad, mäsa a rôznych potrebných vecí.

Plne sme v JD využili ponuku Liptovského kultúrneho strediska, ktoré nám ponúklo voľné vstupenky na 35. ročník Belopotockého Mikuláša. V priebehu 4 dní sme sa vystriedali a pookriali a potešili vynikajúcimi výkonmi 10-tich amatérskych divadelných súborov v našom okrese. (Trošku nám bolo aj smutno z toho, že medzi ne nepatrila Záv. Poruba. Prečo?)

Veruže za umelecké výkony mnohých súborov by sa nehanbili ani profesionálni herci.

Takto teda naplňajú svoje dôchodcovské dni tí skôr narodení. Čaká nás ešte v mesiaci máj návšteva divadla v Spišskej Novej Vsi, zároveň aj Spišského hradu a ZOO.

Nakoniec sa obraciame s oznamom k tým, ktorí by chceli spolu s nami využívať takto rôznorodo svoj čas, nech prídu medzi nás. Môže prísť každý, kto je na starobnom dôchodku, alebo na predčasnom dôchodku. Stačí prísť (každý pondelok dopoludnia v Klube dôchodcov), alebo zatelefonovať predsedníčke D. Majeríkovej.

Za JD spracovali:

Hedviga Šarafinová a Ľudmila Štrkolcová

Óda na radosť

Prečo práve óda na radosť?

Nie je časté vidieť a zažiť toľko spokojnosti a radosti zo života, ako sme zažili, my, seniori z Klubu seniorov 2 a Jednoty dôchodcov z Liptovského Mikuláša a Závažnej Poruby pri príležitosti osláv Dňa matiek v lone krásnej prírody v Areáli Mateja Staroňa. Podujatie zorganizovali členovia Jednoty dôchodcov v Závažnej Porube pod vedením ich mimoriadne schopnej predsedníčky Dariny Majeríkovej.

Byť v závažnej Porube a nespomenúť si na nášho veľikána básnika Milana Rúfusa sa nedá. Aj my sme navštívili jeho rodičovský dom, kde sme si vypočuli zaujímavý výklad Dr. Soni Barániovej. Položením kvetov na jeho hrob a zaspievaním piesne o Liptove sme mu všetci vzdali hold.

Možno v duchu jeho myslenia a žitia sme potom tento deň prežili aj my. Bol to deň jednoduchosti, krásy a radosti zo života. Na chvíľu sme zabudli na bežné starosti nášho veku, na nie už najlepšie zdravie a tešili sme sa z toho, že si môžeme zaspievať, alebo popočúvať či už spev, recitáciu, hru na harmonike, vtipy alebo len obyčajné ľudské rozhovory. Energia prúdila cez náš všetkých. Tí, čo jej mali nazvyš, rozdávali ju s radosťou ostatným.

Popoludní, keď sme odchádzali domov, bola z nás chasa šťastných ľudí a preto v ďalších dňoch nášho života spievajme si čo najdlhšie Ódu na radosť...

**Anna Mindeková, JDS a Klub seniorov 2
Liptovský Mikuláš**

Bigamia sa nevypláca

Ochotnícke divadlo z Lubele uviedlo 17. apríla 2009 v Závažnej Porube modernú komédiu z liptovského regiónu pod názvom Bigamia sa nevypláca. V hlavnej úlohe sa predstavil známy redaktor televízie Liptov Pavol Tomčík (na snímke uprostred).

Navštívili hrad, zoo, divadlo

K vydareným akciám domácej Jednoty dôchodcov sa zaradil májový autobusový výlet na Spiš. Účastníci si najskôr prezreli Spišský hrad, potom navštívili zoológickú záhradu a večer sledovali divadelné predstavenie Všetko o ženách.

ŠKOLSKÉ ZRKADIELKO

Moja mama

Moju mamičku mám veľmi rada. Aj ona ma má veľmi rada. Stará sa o mňa a pomáha mi. Keď som chorá, uvarí mi čaj, dá mi potrebné lieky, pohladí ma a završuje ma aj rozveselí. Často chodím s rodičmi na výlety, prechádzky a na turistiku. Moja mama rada číta časopisy, knihy a najradšej má varenie. Pomáham jej s domácimi prácami, s varením a pečením. Spolu pracujeme v záhrade, presádzame kvety, pestujeme zeleninu. Tento rok sme si zasadili aj citrus. Takto si s mamou krátime voľný čas.

Ivanka Jačalová, 4. ročník

Mamička

*Každá dobrá mamička
si získa detské srdiečka,
keď na nôcku nás uloží,
skloní hlávku a priloží
sladký božtek na líčka,
to môže každá mamička.*

*A my jej môžeme pomáhať,
umývať, vysávať alebo zametať.
To oslovenie mamička,
si každá mamka zaslúži,
myslím na to vždy,
keď na nôcku ma uloží.*

Martinka Orvošová, 4. ročník

Mama

*Moja milá mamička,
vždy mi padne slzička,
keď myšlienky ma napadnú,
že ty si tam a ja tu.*

*Som veľmi rada,
ako si ma vychovala,
koľko veľa lásky
si mi za tie roky dala.*

Natália Saganová, 4. ročník

Návšteva obecnej knižnice

Dňa 23. apríla sme si pripomenuli svetový deň knihy návštevou obecnej knižnice. Po príchode do knižnice nám pani učiteľka predstavila jednotlivé oddelenia. Bola tam beletria pre dospelých, poézia, knihy pre deti a mládež, knižky a lepoprelá pre malé deti, náučná literatúra ale aj časopisy. Ďalej sme sa dozvedeli užitočné informácie o spôsoboch vyhľadávania kníh v jednotlivých oddeleniach. V beletrii, teda knihách pre dospelých sa knihy zoradujú podľa mena autora alebo autorky v abecednom poradí. Knihy pre deti sú zoradené podľa abecedy, ale aj podľa názvu knihy. V knižnici môžeme tiež využívať počítač s pripojením na internet. Sú tu ale stanovené limity na rôz-

ne využitia počítača. Najmenej času je na hranie a najviac na prípravu na maturitu alebo prijímacie skúšky. Dozvedeli sme sa, ako si môžeme vypožičiavať knihy a ako si založiť čitateľský preukaz. Boli to informácie, ktoré ma veľa naučili.

Martinka Orvošová, 4. ročník

Vo štvrtok nás pani učiteľka zobrala do obecnej knižnice. Keď sme vošli do miestnosti, uvideli sme množstvo kníh. Boli tam knihy pre dospelých, ale aj pre deti a mládež. Pani učiteľka nám ukázala, ako sú knihy usporiadané. Na jednom stolíku boli poukladané nové knihy. Potom sme hádali hádanky. Keď sme hádanky uhádli, mohli sme si pozrieť knihy a prečítať si z nich úryvky. Každého zaujala iná kniha. Staršie dievčatá si pozreli najmä dievčenské knihy a chlapci skôr dobrodružné knihy. Pozornosť mladších spolužiakov upútali rozprávkové knihy. Na konci našej návštevy sme uložili knihy naspäť do poličiek a pobrali sme sa do školy.

Ivanka Jačalová, 4. ročník

Popradské pleso

V nedeľu 24. apríla sme mali turistický krúžok. Boli sme na Popradskom plese. Z Liptovského Mikuláša sme išli vlakom do Tatranskej Štrby, potom sme šli zubačkou na stanicu Štrbské Pleso. Odtiaľ nás električka odviezla pod Popradské pleso. Potom sme išli pešo. Bola to dlhá cesta a okolo bol ešte sneh. Bolo tam krásne. Keď sme sa vrátili z turistickkej prechádzky, posadali sme si na lavičky a čakaním na električku sme si trochu oddýchlí. Späť do Liptovského Mikuláša sme sa vrátili takou istou trasou. Potom si po nás prišli rodičia.

Michalka Piatková, 4. ročník

Výlet na Červenec

Na výlet som sa veľmi tešil. V piatok 1. mája ma budila mamina zavčasu, lebo som išiel s ňou do práce. Tam mi nabalila jedlo a pitie a zaviezla ma autom na autobusovú stanicu. Keď som vystúpil z auta, tak som tam nikoho zo školy nevidel. Potom som zazrel môjho kamaráta Tomáša Matkuliaka. O chvíľu tam bolo detí ako smetí. Potom prišiel po nás autobus a viezli sme sa. Keď sme vystúpili, išli sme len pár krokov po ceste a hneď sme odbočili smerom do lesa. Už po chvíli som bol zadychčaný. Kráčali sme dlhou cestou. Zrazu som zbadal chatu, veľmi som sa potešil a začal som utekať smerom ku nej. V chate už rozvoniaval obed. Po obed sme sa s kamarátmi hrali a potom sme sa pobrali späť na zastávku.

Davidko Linhart, 4. ročník

Kniha, či počítač

Kniha – najlepší priateľ človeka. Plati to ešte aj dnes? Alebo doba počítačov všetko zmenila? Staršia generácia stále uznáva hodnoty, ktoré nám ponúka čítanie vhodnej literatúry. Dobrú knižku nenahradí ani televízia, kino, DVD, internet...

Prečítať si dobrú knihu znamená „pusťiť“ svoju obrazotvornosť a fantáziu na plné obrátky. Ale ako je to s našou mladou generáciou? Čítajú radi, alebo uprednostňujú hry na počítači? Asi skôr to druhé. Konštatujú to aj rodičia v anonymnej ankete a tiež dodávajú, že deťom kupujú knižky menej ako v minulosti. Sami skôr uprednostňujú dobrý film, ako knihu, vraj je to menšia strata času. Ako je to v skutočnosti? Stratili deti záujem o čítanie kníh, berú to len ako nutnú povinnosť (čítať si z čítanky)?

Každý rok v marci naši žiaci navštevujú obecnú knižnicu, aby sa oboznámili s knižkami, ktoré si môžu vypožičať domov a priviesť sem aj svojich súrodencov a rodičov. Nezabudli sme na to ani teraz. 23. apríla, kedy si pripomínáme Svetový deň knihy, všetci žiaci od prvákov až po štvrtákov spolu so svojimi vyučujúcimi navštívili knižnicu. Tých najmladších najviac zaujali rozprávkové knižky, starších oslovili detektívne príbehy a dievčenské romány, alebo encyklopédie. Na našej ZŠ nemáme tak dobre vybavenú žiacku knižnicu a preto sme radi, že môžeme chodiť do obecnej. Teší nás, že mnohí žiaci sú jej stálymi členmi. Záujem detí o dobré knihy sa nám potvrdil, keď si každý mohol zobrať do ruky obľúbenú knižku, usadiť sa v kresle a čítať si. Začítali sa dokonca tak, že sa im nechcelo ani odísť. Sama som častou návštevníčkou knižnice a môžem potvrdiť, že sem radi chodia deti i mládež.

Podakovanie patrí najmä vedúcej knižnice pani Galkovej, ktorá sleduje záujmy detí a dospelých a stará sa o to, aby pribúdali stále nové rozprávkové knižky, encyklopédie, odborná literatúra i beletria. Každý si nájde niečo pre seba, alebo pre členov svojej rodiny.

Mgr. Dana Kulhavá

Aj my sme účastníkmi cestnej premávky

V každodennom živote sa deti stávajú účastníkmi cestnej premávky ako chodci, korčuliari, kolobežkári, cyklisti alebo ako cestujúci v prostriedkoch hromadnej dopravy. Časté sú dopravné nehody, ktorých účastníkmi sú deti v mladšom školskom veku. Základné vedomosti, zručnosti a návyky zamerané na bezpečné správanie sa v rôznych dopravných situáciách získavajú deti najmä prostredníctvom školy. Úlohou dopravnej výchovy v školách je postupne pripraviť deti na samostatný pohyb v cestnej premávke – ako chodcov, cyklistov, cestujúcich ale aj ako budúcich vodičov motorových vozidiel.

Dopravnej výchove sme na našej škole venovali pozornosť počas celého škol-

ského roka. Deti sa učili pravidlá cestnej premávky, osvojovali si zásady bezpečného správania sa na cestách a v dopravných prostriedkoch, poznávali dopravné značky pre chodcov a cyklistov. Naučili sa význam častí bicykla, rozpoznať jeho technický stav, zásady údržby a bezpečnej jazdy. Neoddeliteľnou súčasťou prípravy detí k účasti v cestnej premávke bolo aj poznávanie zásad poskytnutia prvej pomoci pri úrazoch.

V týždni od 20. apríla do 24. apríla sme pre deti pripravili kurz dopravnej výchovy. Deti pracovali na počítači a opakovali si pravidlá cestnej premávky hrovou formou s programom „S Martinom na cestách“. Mladší žiaci pracovali s knihou „Chodím, chodíš, chodíme“ a starší s knihou „Jazdím, jazdiš, jazdíme“. Pozorovali a vyhodnocovali bezpečnosť správania sa detí. Na výtvarnej výchove kreslili rôzne dopravné situácie. Veľmi peknu pomôckou pre deti 4. ročníka bol pracovný zošit „Bezpečne s Bezpečkom“. V školskom klube pripravili pani vychovávateľky pre deti dopravný kvíz.

Týždeň dopravnej výchovy sme ukončili v piatok 24. 4. Dňom bezpečnosti.

Deň sme začali testami z dopravnej výchovy. Potom bola beseda s pracovníkmi z Obvodného oddelenia polície z Liptovského Mikuláša. Mestskí a štátni policajti besedovali s deťmi o bezpečnom správaní sa na cestách, o porušovaní pravidiel cestnej premávky, o vybavení bicykla a o bezpečnosti cyklistov.

V priestoroch školského dvora sme pre deti pripravili stanovištia, kde museli plniť rôzne úlohy:

- jazda na bicykli do kopca,
- najpomalšia jazda na bicykli,
- slalom na bicykli,
- jazda s upažením na bicykli (1. a 2. ročník),
- jazda s pohárom vody na bicykli (3. a 4. ročník),
- jazda na bicykli alebo na kolobežke podľa predpisov na dopravnom ihrisku,
- zdravotná výchova,
- výtvarné tvorivé činnosti.

Za zvládnuté cyklistické zručnosti, teoretické vedomosti z pravidiel cestnej premávky a preukázanie súťaživého ducha získali deti diplomy, ktoré im odovzdali príslušníci polície.

Nadšenie detí prejavene v ich aktívnej účasti na pripravených akciách, nimi dosiahnuté výsledky, ich spokojnosť a ocenenie nadobudnutých nových poznatkov sú povzbudením pre celý pedagogický zbor základnej školy. Sú svedectvom toho, že takto organizované vyučovanie má zmysel a prináša pozitívne výsledky.

Mgr. Mária Buranská

Deň dopravnej výchovy

24. apríla sme zažili veľmi zaujímavý deň. Už pred tým sme sa veľmi dôkladne pripravovali, aby sme v piatok ukázali čo všetko vieme. Súčasťou prípravy bolo spoznávanie pravidiel a značiek na cestách s počítačovým programom „S Martinom na cestách“. Ďalej to bol pracovný list „Bezpečne s Bezpečkom“. Bezpečko bol psík, ktorý nás učil dôležité čísla, pravidlá cestnej premávky, súčiastky bicykla a mnohé iné veci. V ten

vysnívaný piatok sme do školy prišli na bicykloch a kolobežkách. Prekvapilo nás na asfaltovej ploche namaľované dopravné ihrisko so všetkým čo k nemu patrí. Po ihrisku boli rozostavané malé dopravné značky, namaľované križovatky a zákruty. Na tráve a asfalte mimo ihriska boli pripravené stanovištia na vyskúšanie našich schopností a zručností. Pri stoloch bol zdravotný kútik, kde sme si preskúšali zdravotnú vyspelosť. Ďalej tam bol slalom na bicykli, jazda do kopca, pomalá jazda a jazda s pohárom vody v ruke. Výtvarné schopnosti sme si vyskúšali pri tvorbe veľkej koláže. Pri všetkých týchto aktivitách nás sprevádzali mestskí aj štátni policajti. Pred jazdou na dopravnom ihrisku nám urobili prednášku o povinnej výbave bicykla a o iných užitočných veciach. Vyhodnotili nám aj testy, ktoré sme robili na prvej hodine. Na koniec dňa nám policajti odovzdali diplomy, zahúkali sirénou, zasvietili svetlami a odišli si plniť ďalšie povinnosti.

Martinka Orvošová, 4. ročník

V piatok sme si namiesto kníh priniesli do školy len desiatu a peračník. Mali sme dopravnú výchovu. Už celý týždeň pred tým sme si robili úlohy v zošite „Bezpečne s Bezpečkom“. Spoznávali sme rôzne dopravné značky a učili sme sa o pravidlách cestnej premávky. V piatok ráno sme si najskôr urobili testy a potom sme mali prednášku s policajtmi. Po prednáške sme vzali svoje bicykle a kolobežky a vyšli sme na dopravné ihrisko, ktoré pre nás pripravili pani učiteľky. Boli tam rôzne stanovištia, napríklad: najpomalšia jazda na bicykli, jazda do kopca, zdravotná výchova a iné. Na každom stanovišti, kde sme boli, sme dostali pečiatky. Po absolvovaní všetkých stanovišť sme mali vyhodnotenie. Potom nám policajti odovzdali diplomy. Tento deň dopravnej výchovy sa mi veľmi páčil.

Ivanka Jačalová, 4. ročník

V deň dopravnej výchovy sme prvú hodinu robili testy, kde boli otázky o pravidlách cestnej premávky, o dopravných značkách a o častiach bicykla. Potom prišli policajti a urobili nám besedu o tom, ako sa máme správať na cestách a čo všetko má mať správny bicykel. Potom sme sa presunuli von na školský dvor. Na asfalte bola vyznačená krásna cesta. Mali sme aj drevené značky. Boli tam rôzne súťaže: slalom, jazda do kopca, jazda zručnosti, najpomalšia jazda, jazda po dopravnom ihrisku, zdravotnícky test. Výsledky každého zúčastneného sa zapisovali do veľkej tabule. Za odmenu nám dali policajti pravítka so značkami a kartičky s obrázkami ako sa správať na ceste a v autobuse.

Maľko Matkuliak, 4. ročník

Dopravná súťaž

V piatok 24. 4. k nám prišli štátni aj mestskí policajti. Najskôr sme išli do telocvične, kde nám porozprávali o dopravných predpisoch, ako sa máme správať na cestách a čo všetko musíme mať na našom bicykli. Potom sme išli na školský dvor, kde pre nás pani učiteľky pripravili dopravné ihrisko. Súťažili sme napríklad v jazde do kopca,

slalome, najpomalšej jazde, jazde zručnosti a po dopravnom ihrisku, kde boli dopravné značky. Dopravné súťaže sa nám veľmi páčili a na záver nám policajti odovzdali diplom.

Boris Dvorský a Lukáš Mikuš, 3. ročník

Ako som sa naučila kolobežkovať

Keď som bola malá, mala som asi 2 roky, išli sme k Janke a tá mala kolobežku. Chcela som sa voziť na nej a tak ma Janka držala a potom mi ju dala domov. Učila som sa s maminou a ocko mi tiež pomáhal. Zobrala som si kolobežku k starkej do Liskovej a tam som so starkou skúšala a skúšala, až ma napokon starká pustila. Párkrát som spadla, ale nebolo to. Teraz už viem dobre jazdiť na kolobežke. Učím aj sestru Zuzku. Je to zábavné, lebo sestra sa bojí, ale ja ju držím a už vie aj brzdiť.

Miška Macková, 3. ročník

Ako som sa naučil bicyklovať

Keď som dostal svoj prvý bicykel, mal som veľkú radosť. Bol červený a veľmi pekný. Kým som na ňom ešte nevedel jazdiť, tlačil som ho vedľa seba. Mal som vtedy 5 rokov. Jedného dňa som sa sám naučil bicyklovať. Na druhý deň som už jazdil ako divý. V ôsmych rokoch mi rodičia kúpili nový bicykel. Chodím sa bicyklovať na staré ihrisko. Dodnes mám svoj prvý bicykel.

Lukáš Piatka, 3. ročník

Môj nový bicykel

Počas veľkonočných prázdnin sme boli v meste na zmrzline. Zašli sme do obchodu so zvieratkami a do predajne horských bicyklov. Uvideli sme dobrý bicykel. Ujo predávač ho vyniesol von a skúsil som si na ňom pojazdiť. Chceli sme ho kúpiť, ale nedalo sa platiť kartou, tak mama išla do bankomatu vybrať peniaze. My sme ešte išli do druhej predajne bicyklov, ale tam boli horšie bicykle. Keď prišla mama, išli sme kúpiť bicykel, ale nezmestil sa do auta. Tak som s ocinom išiel poza mesto. Cestou som stretol kamaráta. Keď sme prišli domov, nájedol som sa a išiel som sa na ňom pochváliť k babke. Veľmi sa z neho teším.

Oliver Zadrabaj, 3. ročník

Ako som sa naučil bicyklovať

Keď som mal 6 rokov, učil som sa bicyklovať. Mal som ešte pomocné kolieska. Za tri mesiace mi dala sestra jej bicykel. Keď som vysadol na bicykel, hneď som narazil do garáže pri starkom. Bolelo ma celé telo. Tak som sa naučil bicyklovať.

Timko Beľko, 3. ročník

Turistický výlet

V nedeľu 26. 4. sme boli v Tatrách na turistickom výlete. Z Liptovského Mikuláša sme cestovali vlakom do stanice Štrba. Odtiaľ sme sa zubačkou odviezli na Štrbské Pleso. Potom sme asi 3 hodiny išli pešo na Popradské pleso. Tu sme sa najedli a kúpili sme rodičom pohľadnice. Boli tam vysoké vrchy a videli sme 4 horolezcov. Vracali sme sa zubačkou a vlakom a cestou sme z okna sledovali prírodu. Unavení sme sa vrátili domov.

L. Piatka a O. Zadrabaj, 3. ročník

Mechúrik, Koščúrik

V školskom roku 2008/ 2009 pracuje v hudobno – tanečnom krúžku 19 detí. Materiál na piesne a tance čerpáme z oblasti Stredného Liptova, najmä však zo Závažnej Poruby. Pri výbere vhodných piesní nám ochotne pomáha aj vedúca DFS Ďumbier pani Ľudmila Štrkolcová. V tomto roku sme pripravili k 80-tim narodeninám Milana Rúfusa dramatickú jeho rozprávku Mechúrik Koščúrik s kamarátmi. Po úspešnom vystúpení na oslavách v Závažnej Porube sa deti prezentovali na vystúpení v Spojenej evanjelickej škole v Liptovskom Mikuláši.

Čakajú nás ešte ďalšie vystúpenia v Liptovskom Mikuláši. Vzhľadom na to, že veľa detí zo školy sa venuje folklóru, sme zapracovali do školského vzdelávacieho programu regionálnu výchovu.

Slávik 2009

21. apríla 2009 sa na našej škole uskutočnilo školské kolo v speve ľudových piesní. Žiaci súťažili v 2 kategóriách.

Víťazi 1. kategórie – 1. a 2. ročník:

1. miesto Natália Petrášová
2. miesto Hana Štrkolcová
3. miesto Martin Orvoš

Víťazi 2. kategórie – 3. a 4. ročník:

1. miesto Boris Dvorský
2. miesto Martina Orvošová
3. miesto Michaela Macková

Víťazka školského kola nás reprezentovala v okresnom kole Slávik 2009, ktorý sa uskutočnil 7. mája 2009 v Centre voľného času v Liptovskom Mikuláši.

Súťaž Mladých zdravotníkov

Žiaci 3. a 4. ročníka pracujú na škole v krúžku Mladých zdravotníkov. Od februára sa pripravovali na okresnú súťaž, ktorá sa uskutočnila 20. mája 2009 v areáli ZŠ Čsl. brigády v Liptovskom Mikuláši. Usilovná príprava nám priniesla ovocie v podobe úspechu, pretože naše 5-členné družstvo sa umiestnilo na 1. mieste. Deti absolvovali testy o ČK a zdravotníckych vedomostiach, praktické ošetrovanie zranených a resuscitáciu. Školu reprezentovali žiaci: M. Orvošová, I. Jačalová, M. Piatková, D. Leško, M. Maškuliak. M. Macková sa zúčastnila ako náhradníčka a počas súťaže zbierala cenné skúsenosti na budúci školský rok. Chceme poďakovať aj mamičke I. Ilanovskej, ktorá ochotne medzi nás prišla a žiakom ukázala obväzovú techniku a ošetrovanie rán.

Monika Štrkolcová, učiteľka

V školskom klube je super

Do školského klubu detí (ŠKD) pri ZŠ Závažná Poruba je zapísaných všetkých 45 žiakov našej školy. Klub je rozdelený do dvoch oddelení. Prvé oddelenie navštevujú prváci a druháci, druhé oddelenie tretiaci so štvrtákmi.

Niektoré deti chodia do klubu už pred začiatkom vyučovania.

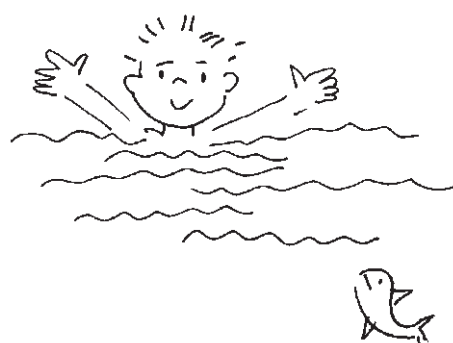
Odpoludňajšia činnosť v klube sa začína po poslednej vyučovacej hodine. Deti idú do jedálne na obed, po ňom nasleduje rekreačná činnosť, kedy si na čerstvom vzduchu oddýchnu od učenia. Hrajú sa na dvore, záhrade, alebo idú na vychádzku. Radi hrajú futbal, vybíjanú, rôzne pohybové, spoločenské hry, naháňacky, skrývačky, hry na rýchlosť aj obratnosť. Ako krtkovia sa ryjú v pieskovisku a stavajú hrady, alebo len tak oddychujú na nových lavičkách a kreslia, čítajú, hrajú karty.

Po oddychu a zábave nasleduje príprava na vyučovanie, kedy si deti robia domáce úlohy. Po ich zvládnutí opäť príde čas na hranie a rôzne záujmové činnosti a krúžky. Základy práce s počítačom dostanú v počítačovom krúžku. Programy ku Dňu matiek, Vianociam a iné vystúpenia sa nacvičujú v tanečno – speváckom krúžku. Prvé slovká a vety ich naučí pani učiteľka v krúžku anglického jazyka. Cez víkendy deti spoznávajú prírodu a okolie Liptova v turistickom krúžku. Krásne veci dokážu vytvoriť vlastnými silami v krúžku šikovných rúk.

Po skončení ŠKD odchádzajú deti domov. Na Podbreziny a do mesta ich odvezie školský autobus, ten istý, čo ich ráno do školy priviezol.

Myslím, že deťom sa v klube páči a sú spokojné, o čom svedčí fakt, že lístky o predčasnom uvoľnení z ŠKD nosia zriedkavo. Práve naopak, často sa stane, že rodičia prídu po dieťa skôr a ono ešte nechce odísť. Buď to určite aj tým, že tu má všetkých kamarátov, že sa môže do chuti vyhrať a cíti sa tu dobre. Ak je to tak, sme radi, pretože práve toto je našim cieľom.

Kolektív učiteľiek a vychovávateľiek
v ZŠ Závažná Poruba

Aplikujeme školské vzdelávacie programy

Netreba pripomínať, no súčasnou školou rezonuje problematika reformy a nových školských vzdelávacích programov. Z viacerých štúdií vyplýva, že naši žiaci disponujú deklarativnými vedomosťami, ale nevedia ich aplikovať v praktických situáciách. Veľmi negatívnym je aj zistenie o veľkej závislosti výkonov našich žiakov od ich sociálno-ekonomického zázemia. Z uvedenej je zjavné, že reforma vzdelávania na ZŠ je skutočne potrebná. Je nutné prejsť od výučby založenej na oboznamovaní a definiciách k využitiu poznatkov v praxi, a to metódami aplikujúcimi aktívny prístup žiakov, ako sú bádateľské metódy, projektové vyučovanie, experimentálne činnosti s využitím novej techniky a pod. Ak majú učitelia pripravovať žiakov tak, aby uspeli, musia byť aj učitelia adekvátne pripravení po stránke obsahovej a metodologickej. Naš pedagogický zbor tvorí šesť kvalifikovaných pracovníkov, ktorí zabezpečujú odbornosť vyučovania. Jedinú rezervu máme vo vyučovaní cudzích jazykov, ale to netrápi iba našu školu. Ministerstvo školstva tento školský rok za pomoci euro fondov spustilo projekt vzdelávania učiteľov v cudzích jazykoch, do ktorého sme sa zapojili a dve učiteľky z našej školy. Osem hodín týždenne sa venujú štúdiu anglického jazyka. Ďalšími z projektov, do ktorých sme sa prihlásili sú: Modernizácia vzdelávacieho procesu na ZŠ a projekt Ďalšieho vzdelávania učiteľov v predmete Informatika. Práve tieto oblasti nám otvárajú ďalšie možnosti kvalitného vzdelávania.

Dôležitým faktorom pre našu školu je podpora výchovno-vzdelávacieho úsilia zo strany zriaďovateľa, za čo by som sa chcela aj touto formou srdečne poďakovať. My sa mu snažíme pomáhať aktívnym zapájaním sa do aktivít v obci a sprístupňujeme svoje priestory pre telovýchovnú, záujmovú a vzdelávaciu činnosť obyvateľov obce, či už pri zvyšovaní počítačovej gramotnosti, alebo aj ďalších.

Máme výbornú spoluprácu s rodičovským združením. Jej aktívnych členov usmerňuje predseda Ing. Peter Orvoš a Rada školy pracuje pod vedením MUDr. Viliama Ilanovského. S nimi participujeme na cieľoch školy, školskom vzdelávacom programe a informujeme ich o práci školy a jej výsledkoch.

Menší počet žiakov v triede, dobré technické zabezpečenie, mladý dynamický kolektív a pekné prostredie poskytujú našim žiakom kvalitné podmienky vzdelávania. V našom školskom programe sme sa zamerali na regionálnu, informatickú a telesnú výchovu, ktoré majú u nás tradíciu a dobré materiálne-technické zabezpečenie. O našej škole bohatej mimoškolskou činnosťou sa môžete pravidelne dozvedieť z príspevkov našich detí v školskej rubrike porubských novín.

Spokojnosť rodičov a úspešnosť našich detí nech je merítkom našej práce.

Mgr. Mária Boltžiarová
riaditeľka školy

Okienko MŠ

V mesiaci apríl v materskej škole privítali pracovníčky Múzea ochrany prírody a jaskyniarstva v rámci projektu NATU-

RA 2000. Pripravili si pútavé rozprávania o prebúdzaní lesa, zvieratkách, vtákoch, kríkoch. Deti podľa nahrávky zvuku určovali vtákov, no najviac sa im páčili vypreparované zvieratá.

O stromoch, lese a zvieratkách bol deťom porozprávať aj Ing. Mikuláš Hančin z NAPANT-u. Veľmi pútavo ich oboznámil s významom vody a s jej kolobehom, dôležitosťou pre život a deti upozornil, že s vodou neslobodno plyvať.

Na konci apríla zavítali do materskej školy dopravní policajti. Preventista PZ SR Anna Poliaková oboznámila deti s dopravnými značkami, pravidlami cestnej premávky a bezpečnosťou na ceste. Hovorila aj o práci policajtov. Deti pochválila, lebo takmer všetky dopravné značky, s ktorými sa stretávajú počas vychádzok, poznali a správne pomenovali. Na dopravnom ihrisku v základnej škole si deti vyskúšali jazdu na kolobežkách a bicykloch.

Lucia Bednárová, učiteľka MŠ

Pripomenuli Deň zeme

Naši najmenší výtvarnými prácami upozornili, že zem, voda a vzduch sú základnou podmienkou života. Galériou na plote pripomenuli naliehavosť chrániť životné prostredie ako oko v hlave.

POTVORKA

Dramatická výchova ponúka príležitosť na rozvíjanie osobnosti dieťaťa. Umožňuje modelovať formy komunikácie, sociálne úlohy. Spravidla to nie je len čisto slovný prejav, ale aj vyjadrenie pohybom, mimikou, dramatizáciou tém.

Výhoda dramatickej výchovy ako metódy spočíva v tom, že umožňuje dieťaťu prejavovať mnohotvárnejšie jeho myšlienky, potreby, postoje, pôsobí ako stimulátor vzniku a obohacovania sociálnych kontaktov detí. Stala sa dôležitou súčasťou nášho výchovno-vzdelávacieho procesu. Deti sa prezentujú výsledkami svojej práce nielen v našej obci, ale každoročne aj na prehliadke tvorivosti detí a pedagógov MŠ Liptova.

V dňoch 27.-29. apríla 2009 sa v Dome kultúry v L. Mikuláši uskutočnil už jej 9. ročník nesúci názov POTVORKA 2009 (pomáhaj, tvor, kamarát sa). Organizátormi boli členky Bábkového súboru KUK z MŠ Čsl. brigády v L. Mikuláši s finančnou podporou Mesta L. Mikuláš. Osemčlenná skupina dievčat z našej MŠ rozveselila prítomných divákov pódiovou skladbou Chňapík-krokodíl, ktorú nacvičila pani riaditeľka Katarína Jambrichová. Skupina deviatich detí pod vedením učiteľky Lýdie Jambrichovej sa predstavila literárno-dramatickým pásmom Abece-da. Z prehliadky si deti odnášali nielen dobrú náladu a veľa dojmov zo stretnutia s vrstovníkmi z okolitých MŠ, ale aj diplomy a drobné upomienkové darčeky. Učiteľky zasa príjemný pocit z úspešnej reprezentácie Závažnej Poruby.

Lýdia Jambrichová, učiteľka MŠ

CVIČÍŠ, CVIČÍME

21. - 27. marca 2009 sa konal v Lipt. Mikuláši V. Medzinárodný súťažný festival „SÚHVEZDIE HŮR, SNAHA, FANTÁZIA, LET, ktorého sa deti z MŠ v Závažnej Porube zúčastnili.

Organizátormi festivalu boli: Medzinárodný dobročinný fond podpory a rozvoja detskej tvorivosti BARVINOK, Odesa, Ukrajina a Mnohoprofílová firma GALS, Odesa, Ukrajina. Všetko pod patronátom - Ministerstva školstva a vedy Ukrajiny, Veľvyslanectva Ukrajiny na Slovensku, primátora mesta L. Mikuláš Jána Blcháča a primátora mesta Odesa Eduarda Josifoviča Gurvica.

16. apríla sa v telocvični obce konalo triedne kolo v gymnastike. Zúčastnili sa všetky deti, ktoré sa v rámci krúžkovej činnosti venujú cvičeniu. V rozhodovskej komisii boli skúsené rozhodkyne Iveta Beťková a Katarína Jambrichová ml., ktoré objektívne hodnotili povinné zostavy jednotlivých detí. Všetky deti boli vyhodnotené za svoju aktivitu, za vypestované vôľové vlastnosti a pohybové zručnosti, diplomom.

Na 11. ročník súťaže pod názvom „Gymnosúťaž v S. Novej Vsi, boli vybraté deti, ktoré všetky akrobatické prvky povinnej zostavy, zvládli a zapamätali si ich v poradí. Z desiatich MŠ sa jedno družstvo umiestnilo na 3. mieste E. Čurillová V. Bukasová, A. Ilanovská, V. Kaltensteinová, M. Bártyová, druhé družstvo sa umiestnilo na 7. mieste - T. Mernová, N. Bártyová, S. Jedličková, Monika Jambrichová.

Srdečne deťom gratulujeme a ďakujeme za reprezentáciu našej MŠ aj obce.

16. mája sa uskutočnil 10. ročník súťaže pod názvom GYMTEAM v Závažnej Porube, ktorej poriadateľom bol odbor RTVŠ ŠK - oddiel gymnastiky. 1. miesto, ktoré deti našej MŠ obsadili v kategórii predškolský vek, všetkých veľmi potešil. Cvičenie pozostávalo z akrobacie na gymnastickom koberci v troch radách, cvičenie na trampolíne a na preskoko- vom náradí a v prostných cvičeniach - t. z. v pódiovej skladbe.

Katarína Jambrichová, riaditeľka MŠ

Matičné okienko

Miestny odbor Matice slovenskej v Závažnej Porube:

- sa stretol s členmi Krajskej rady Matice slovenskej (KRMS) v Dome Milana Rúfusa. Predseda KRMS Ing. Ľubomír Kraľovanský, ktorý je nám v Porube známy ako vedúci zájazdu folklórneho súboru Poludnica do Paríža požiadal o darček (DVD, knihu) z Domu Milana Rúfusa pre Spolok Slovákov v nemeckom Mnichove, kam v máji 2009 zavítala Folklórna skupina Kriváň z Važca. V programe Važťanov ako hosť účinkoval Ivan Broska a Tibor Plch.
- pripravil Dom M. Rúfusa a hrob na obdobie zvýšenej návštevnosti v júni t.r. Doposiaľ navštívilo expozíciu 36 skupín záujemcov.

To Slovensko naše...

• Správca MS J. Eštok v Dome Milana Rúfusa

Dňa 2.6.2009 uskutočnilo sa stretnutie členov Miestneho odboru Matice slovenskej a záujemcov z radov občanov s Jánom Eštokom, správcou Matice slovenskej v Martine k súčasnosti a budúcnosti tejto národnej organizácie.

Stretnutia sa zúčastnil aj riaditeľ Domu Matice slovenskej v Liptovskom Mikuláši J. Dráb.

Jasná predstava o zmysluplných aktivitách v prospech podpory tradičnej kultúry doma i v slovenskom zahraničí, dôveryhodnosť a spoľahlivosť, prehľad v aktuálnych právnych i ekonomických súvislostiach p. správcu nasmerovali charakter našich miestnych aktivít. V letných mesiacoch navštívime niektorú z tradičných nedeľ v Múzeu v Pribyline, 8. augusta môžeme vidieť SLUK v Martine z príležitosti Matičných dní a mnohí opäť radi zavítame k dávnyim priateľom do poľskej Novej Biale.

Dr. Soňa Barániová

Jambrich zlet – Nomer prvý V Závažnej Porube sa stretli Jambrichovci zo Slovenska

V našej obci, Závažnej Porube, sa dňa 8. mája t. r. uskutočnila neobvyklá akcia. V miestnom kultúrnom dome sa konal „prvý ročník stretnutia nositeľov mena Jambrich“. Autorom myšlienky tejto akcie je menovec Miroslav, bytom v Nitre. K nemu pribudol Ludo ml. zo Žiliny a nakoniec domáci Ján.

Miroslav, dlhším zisťovaním a pátraním rôznymi spôsobmi a cestami našiel asi 230 menovcov na Slovensku (k uvedenému dátumu). Potom Ludo vytvoril internetovú stránku so základnými informáciami a ďalšími inštrukciami ohľadom tejto akcie, telefonickými a osobnými kontaktmi sme sa uzhodli na termíne a mieste stretnutia.

Tip na miesto konania v obci Závažná Poruba vyšiel z domnienky, že tu je pravdepodobne doteraz najväčší výskyt nositeľov mena Jambrich. Možno povedať, že toto sa aj potvrdilo a to po bohatej diskusii, vzájomnom spoznávaní a zoznamovaní sa, osobnom predstavení a nahliadnutí do prinesených „rodostromov“ a ďalšími poznatkami o svojom pôvode.

Rodáčka zo Závažnej Poruby, Daniela Fiačanová (rod. Jambrichová), promovaná historička a t.č. pracovníčka Múzea Janka Kráľa v Liptovskom Mikuláši, predložila pôvod a históriu mena Jambrich. O prvej zmienke sa vie približne z r. 1700 a vzniklo určitými osudmi a spojením šľachtických mien miestnych panstiev (rodov) Szentiványi a Podturnňanský. Táto história nie je podložená nejakým písomným dokumentom, zakladá sa na tzv. rodovej povesti. Prítomní Jambrichovci z Polomky ale dokladovali prvú zmienku už z r. 1524 (miestna kronika „Veľkej obce Polomka“).

Celkom sa zišlo 31 Jambrichovcov. Na štart takejto akcie a určite následne aj tradície (ďalšie stretnutie by malo byť o rok), to považujeme za slušnú účasť a základ spoznávanie sa Jambrichovcov. Zistili sme, že na Slovensku sú „najvýraznejšie prúdy“ pôvodcov Jambrichovcov, a to tu v Liptove,

oblast Krupiny, Horehronia (Polomka) a na východe, Prešov. Vie sa o Jambrichovcoch v Maďarsku (veď liptovskí murári stavali „Pešť“), v novej zemi – Kanade a časom uvidíme.

Ďalej budeme dopĺňať a vzájomne porovnávať svoje rodostromy. Všetky nové informácie ukladáť na internetovú stránku a neustále ju cez Luda aktualizovať a samozrejme, privítame informácie, rady, či pripomienky aj od širokej verejnosti.

Naša internetová stránka je: www.jambrich.org.

Pre zaujímavosť: najstaršou účastníčkou stretnutia bola dáma, Želmíra, ktorá sa do Poruby vydala, z Vavrišova a najmladšou tiež dáma Sofia, ktorá uzrela svetlo sveta 9. apríla t.r. a tiež je „Porubánka“.

V rámci „oddychu“ si účastníci stretnutia prezreli obec a okolie, navštívili miestne Informačné centrum a Dom Milana Rúfusa.

Za vydarenú akciu ďakujú organizátori: obci Závažná Poruba, zvlášť jej starostovi Pavlovi Baránimu, jeho manželke, ktorá prevzala patronát nad Domom Milana Rúfusa a pamiatkou nášho majstra slova, Milote Vadovickej z Informačného centrum v obci, Vladovi Bróskovi za technickú pomoc v Kultúrnom dome, Petrovi Mlynčekovi a firme PeMMeva, ako aj všetkým ostatným, ktorí Jambrichovcom pri prvom zlete Jambrichovcov pomohli.

Spracoval Ján Jambrich

Spodný rad zľava: Daniela Fiačanová, Gálovany; Božena Mikulášová, Z. Poruba; Lýdia Jambrichová, Z. Poruba; Zora Jambrichová, B. Bystrica; Jakub Jambrich, Prešov; Eva Jambrichová, Buzitka-Nový Sad; Richard Jambrich, Buzitka-Nový Sad; **Stredný rad zľava:** Dušan Jambrich, Z. Poruba; Mária Jambrichová, Nitra; Želmíra Jambrichová, Z. Poruba; Mária Jambrichová, Veľká Ves; Božena Griešová, Z. Poruba; Viola Jambrichová, Z. Poruba; Ján Jambrich, B. Bystrica; Ladislav Jambrich, Haniska; **Horný rad zľava:** Peter Jambrich, Z. Poruba; Daniel Jambrich, Nitra; Miroslav Jambrich, Nitra; Ludo Jambrich, st., Žilina; Miroslav Jambrich, Veľká Ves; Ľubomír Jambrich, Veľká Ves; Matej Jambrich, Košice; Ján Jambrich, Z. Poruba; Ján Jambrich, Z. Poruba; Boris Jambrich, Buzitka-Nový Sad; Jozef Jambrich, Zvolen; Na obrázku nie sú: Ludo Jambrich, ml., Žilina; Marek Jambrich, Prešov; Gabriela Jambrichová, Košice; Erika Jambrichová, Veľká Ves; Miriam Mojžišová, Nitra

Ďakujem za nemalý dar života

• Mária Agnetová sa zapísala do Pamätnej knihy Závažnej Poruby

Najskôr sa pomodlím

„Od Jankovej smrti som nebola v kostole. Ale pri deväťdesiatke ma syn Bohuško predsa zaviezol. Pán farár ma pekne prijal, pomodlili sme sa a spoločne ďakovali Pánu Bohu za nemalý dar života.“ Keď sme začali kostolom, hneď spomenula, ako sa v Porube roku 1933 staval kostol. Svedok jej detstva a mladosti. Nezabudla pripomenúť, že najskôr palier Kováč poklopkali murárskym kladivom na základný kameň. Potom nasledovala modlitba a zaspievala sa pieseň, ktorú si dobre uchovala v pamäti: „S Bohem já chci začít a hned nato Jíz vychází slunéčko...“

„V mojom ročníku, v devätnástom rodení, sa v Porube narodilo dvadsať šesť detí. Žijeme už len piati a sily nám veru všetkým ubúda. Darmo je, proti veku nieto lieku,“ poznamenala.

„Nikdy som si nepredstavovala, že dožijem takých rokov a bude mi dopriať dlhšie sa tešiť z obidvoch synov. Syn Janíčko ma najviac položil, zomrel pred štyrmi rokmi, ako šesťdesiatjeden ročný. Teraz sa o mňa stará syn Bohuško s nevestou. No na staré kolená mám dobrú starostlivosť.“

Pripomenula aj svoje mladé roky. „Vo dvore nám rástla veľká hruška a pod ňou bola lavička. V nedeľu a vo sviatok sa tu stretávali vyobliekaní chlapi a všeličo rozprávali: o robote, o vojne, ale aj o tom, ako sa voľakedy robili svadby, krstiny. A my sme ako deti počúvali s otvorenými ústami. Ja som si z tohto rozprávania hodne uchovala v hlave a potom porozprávala práve folklóristom, ktorí sa zaujímali o porubské zvyky, príhovory starejšieho na svadbe, zvyklosti po sobáši, pýtanie nevesty mladému zaťovi, či odpytovanie mladých...“

Pani učiteľka a slečinka

Do školy chodila v Porube, keď bol správcom školy pán učiteľ Bobák. „Mňa ale učila pani učiteľka Alžbeta Jašková z Banskej Štiavnice. Bola to dobrá učiteľka, no mala choré ruky, tak jej pomáhala mladšia sestra. My sme ju volali slečinka. Opatrujem si ich spoločnú fotografiu. Určite predstavuje vzácnu spomienku a trvalú pamiatku. Slečinka je tá napravo,“ dodala. Ako väčšina porubských dievčat tej doby chodila s murármi po robotách. Nosiť maltu a navariť. Prešov, Tatry, Martin – Jahodníky, stavali bytovky pre Američanov a učiteľov. „My sme veru hodín nemali, riadili sme sa podľa slnka. Od svitu do mrku. A strava? Najčastejšie údená bravčová hlava a k tomu trochu šváby a kapusty.“ Do rozhovoru priložila aj žartovnú príhodu.

Miništrant nie je minister

„V Tatrách sme robili spolu s Jánči pre katolícku charitu. U nás v tej dobe katolíkov nebolo, tak sme miništrantov nepoznali. A keď jeden prišiel medzi naše dievčatá, tak murári na mňa kričali: Marka, Marka, už ti ide minister, akože kurizant. Tak som sa veru aj začervenala, ale aj po rokoch musím povedať, že to bol súci mládenec. Možno sa stal kňazom.“ Vydávala sa v tridsiatom deviatom za murára a do gazdovstva. Keď vyopatrovala dvoch synov, robila na družstve v rastlinnej výrobe ako skupinárka. „Vedno sme robili: Ilanovky, Ploštinky, Porubänky. Koníky lucerky museli stáť ako vojaci. Pekne v šóre.“ Nebola to ľahká robota a za pár korún, ale pri robote bolo veselo. Pekne sa znášali a všetko stíhali. Od pon-

• Pani učiteľka Alžbeta Jašková (naľavo), vedľa slečinka

• Na rekreácii v Piešťanoch 1988.

Zľava: Mária Agnetová, 1916, Mária Agnetová, 1919

delka do soboty do roboty, k tomu navariť, oprat', deti opatrit' a keď zvýšil čas aj knihu prečítať.

„Knihy mám rada od malička. Hodne som čítala také knižky, čo si kupoval syn Janko. Aj teraz, keď je dobrý čas, prečítam aj bez okuliarov. Ale napred sa pomodlím.“

Hanbiť sa za robotu?

Sú veci, na ktoré sa nedá zabudnúť a tak pekne krásne v spomienkach zaletela do dievčenských rokov. „Rada som hrávala v porubskom divadle. K srdcu mi najviac prirástla divadelná hra od Urbánka: Kamenný chodníček.“ A na naše prekvapenie, naraz ako z rukáva, vysypala svoju úlohu: „Gazda, gazda, vezmite si nás za svojich, budeme štyria...“ A v noci, keď nemôžem spať, všeličo poprichodí na rozum. Pred očami vidím celý film mladosti. Nebola ľahká, ale bola pekná.“ Potom nám porozprávala o divadelných súťažiach v Martine, v Mikuláši a čo všetko poskusovali na spoločných výletoch s vernou priateľkou Markou Agnetkou (Beškou) sa ani veriť nechce.

„To by bol román na pokračovanie. Chodili sme po zájazdoch od Dukly, Červeného Kláštora až po Bratislavu. S radosťou prijímali ponúkané rekreácie. Zachovala som aj fotografiu z Piešťan. Boli sme tam ako družstevníčky – za odmenu. Či sme sa zato mali hanbiť, že robíme na poli? Hanbiť sa za robotu, z ktorej človek žije? “

Čo má začiatok, má i koniec

Naše rozprávanie skoro nemalo konca. Napokon, čo sa dá robiť. Aj tá najdlhšia cesta sa raz skončí. A tak pre jubilantku už zostala len jedna milá povinnosť. Pri vzácnom sviatku podpis do pamätnej knihy obce. Vypravdila nás poďakovaním za návštevu a pripomenula, aby sme nezabúdali na starých ľudí, lebo kto si zo súčasných neváži svetaskusených, nedokáže si vážiť ani sám seba. A to by veru nebolo dobre.

Dušan Migala

Foto: autor a archív

Čo si sľúbili, to potvrdili životom

Keď si pred desiatimi rokmi pripomenuli zlatú svadbu, mali veľkú radosť. Dnes radosť narástla, lebo za svoje spolužitie získali kov vzácnejší: diamant. Diamantových manželov je naozaj málo. Určite im patrí naša pozornosť a primeraná úcta.

Veď je to naša Hana

„Keď sme v čase Povstania ustupovali do hôr, všimol som si na Husárovie vŕšku jedno dievča. Opýtal som sa už nebohého Miška Kováča. Miško, toto dievča sa mi páči. Čie je? Veď je to naša Hana a ty ju nepoznáš?“ s úsmevom zaspomínal pán Beťko na prvé stretnutie s nastávajúcou. Ale to vtedy ešte ani netušil, čo bude nasledovať. Najskôr musela vojna prehrmieť a až potom myslieť na ženenie. „Aj ja som ho zaregistrovala, ale bližšie sme sa zoznámili až po vojne na zábavách a na ihrisku, kde som predávala vstupenky,“ pridala sa k spomienke. Zobrali sa v roku 1949. Sobášil ich pán farár Jágerský.

Ako rodičia, tak aj deti

Spoločný život týchto manželov nebol vždy naplnený radosťou. Nečakane prišli choroby. Najskôr ochorel manžel a potreboval pomoc. Neskôr ochorela manželka a zas potrebovala opateru. Takto si to vlastne nielen vymenili, ale aj preverili svoje charaktery. „Manželstvo je vážna vec a rozum musí vyriešiť všetko, čo život prinesie. Láska a zamilovanosť je dôležitá, ale neznamená všetko. Dôležitá je dôvera, ohľaduplnosť, úcta jedného k druhému a hlavne zodpovednosť za výchovu detí.“ vysvetlil svoj postoj k manželstvu. „Ak sa mladí rozvedú a nemajú deti, nič sa nedeje. No deti potrebujú obidvoch rodičov a najviac pokojnú a radostnú rodinnú atmosféru, kde sa s radosťou vracajú,“ doplnila pani Beťková. V rozprávaní potvrdili aj to známe: ako žijú rodičia, tak nažívajú aj ich deti. Ak

• Mladomanželia Anna a Peter Beťkovci, 1949

sa rodičia rozvádajú, obyčajne to čaká aj ich deti. To je aj vec genetiky, či chceme, alebo nechceme priznať. „Harmonická rodina nie je fráza, ale nevyhnutná podmienka pre výchovu detí. Aj vtáky vychovávajú svoje deti v páre, jeden to neutiaha,“ povedal pán Beťko.

Nežili zbytočne

V manželstve vychovali dvoch synov. Janko a Lacko si založili svoje rodiny a starých rodičov už navštevujú vnúčatá Janko, Alenka a Peter. Opatrujú si aj obrazy právnúchat Martina a Lenky. „Tu pokračuje náš život, vidíme, že sme nežili zbytočne a veľmi nás teší, že mladí sa znášajú a pekne žijú,“ doplnil jubilant. Pri vzácnom sviatku navštívil manželov Beťkovcov aj starosta Pavel Baráni. Odovzdal veľkú kyticu kvetov, pamätňý darček obsahujúci symboly obce a takto sa prihovril: „Pred šesťdesiatimi rokmi ste si sľúbili lásku a vernosť po celý život. Čo ste sľúbili, to ste potvrdili svojim životom.

Čas preveril oprávnenosť a trvácnosť vášho zväzku. Prajeme si, aby vás choroby obchádzali. Aby váš úsmev neprestal žiariť. Rozdávali ste ho vždy nielen svojim najbližším, ale aj okoliu, v ktorom žijete. Prajeme vám zdravie. Nech je vaša ďalšia cesta bez žiaľu, trápenia a sklamaní.“

Potom sa pamätňá kniha stala vzácnejšou, lebo ju obohatili podpisy manželov Anny a Petra Beťkovcov po šesťdesiatich rokoch usporiadaného manželstva.

Text i foto: Dušan Migala

• Anna a Peter Beťkovci, 2009

M. Hladký oslávil 90-ku

V auguste roku 2006 sa manželka Mária a **Matej Hladký** pri vzácnnej diamantovej svadbe zapísali v obradnej miestnosti Obecného úradu v Závažnej Porube do Pamätnej knihy obce. Obidvaja sa narodili na 1. mája a brali sa 17. augusta roku 1946.

Najbližší jubilujúcim manželom želali, aby slnko šťastia, ktoré im svieti na spoločnú cestu životom ešte dlho, dlho svietilo a tešili sa z detí, vnúchat a pravnúchat. Želanie sa naplnilo. **Matej Hladký** oslávil v tomto roku rovnú deväťdesiatku. Patrí ku piatim žijúcim deväťdesiatnikom.

Pri tomto sviatku starosta P. Baráni odovzdal jubilantovi Pamätňú plaketu Závažnej Poruby, čím ocenil jeho aktivity pre obec, prácu na poli športu a nemalý podiel na boji proti fašizmu v čase 2. svetovej vojny a SNP.

Drží ma robota

Čo nevidieť oslávi **Matej Beťko** deväťdesiate prvé narodeniny. Narodil sa v roku, keď sa skončila I. svetová vojna a vznikla prvá Československá republika. Keď prijal návštevu z obecného úradu, venoval sa práci. „Kým vládzem robiť, tak je dobre. Robota ma drží pri živote a krátiť si dlhú chvíľu,“ povedal. Robil celý život a chce robiť až do konca, ako starý otec zo známej Tajovského poviedky. Aj keď zdravie poznačili pribúdajúce roky, pravidelne sa stretávajú na futbalovom ihrisku, vidávajú na prechádzke okolo rodinného domu. Žije v starostlivosti svojich detí a často spomína na dávne furmanské časy, keď hrdo poháňal pár štvornohých tátošov.

Ocenili prácu kontrolórky

Životné jubileá sú vždy príležitosťou k zamysleniu nielen nad svojím životom, obetavou prácou pre svojich blízkych, ale i aktivitami venovanými celej obci a jej obyvateľom. Pri príležitosti vzácneho sviatku hlavnej kontrolórky Ing. **Anny Kováčovej** ocenil starosta **Pavel Baráni** obetavú a dlhoročnú prácu jubilantky pre obec. „Za prácu, ktorú vykonávaš mnoho rokov, ti patrí naša vďaka a uznanie,“ zdôraznil v príhovore. Ku gratulantom sa pridali i poslanci obecného zastupiteľstva. Do ďalších dní a rokov zaželeli oslávenkyňi zdravie, šťastie a mnoho síl.

Hviezdny hráč – Ján Kováč

Akoby to bolo včera. Nechce sa veriť, no **Ján Kováč** (uprostred) už nesie šiesty krížik. Brilantný hráč, reprezentant Závažnej Poruby. Futbalista slovenskej národnej ligy. Spomedzi porubských futbalistov to dotiahol do najvyššej súťaže.

Starosta **P. Baráni** a predseda **ŠK Ing. Pavel Bečko** nezabudli na hviezdnu porubského futbalu. Priamo na štadióne gratulovali a poďakovali za reprezentáciu obce a efektívnu trénerskú činnosť.

KRÍŽOVKA - Myšlienka z čínskeho príslovia

								7	8	9	10	11	12		
•	1	I.	2	3	4	5	6							II.	13
14							15 16								
17						18 19					20 21				
22					23 24					25 26					
27				28 29					30 31						32
33			34 35					36 37							
38				39 40			41 42						43 44		
•	45 46				47 48							49 50			
51						52 53					54 55				
56							57 58						59 60		61
62			63 64			65 66	67 68					69 70			
71					72 73				74 75		76 77				
•	78 79			80 81						82 83					84
85			86 87							88 89		90 91			
92				93 94				95 96					97 98		
99					100 101		102 103						104 105		
106						107									

1 loď na ktorej sa plavil
Charles Darwin	39 detský pozdrav	77 chem. zn. draslíka
2 kypril pôdu pluhom	40 čistič na okná	78 kananejský najvyšší
boh
3 mužský hlas	41 atóm (esper.)	79 detská skladačka
4 ozn. ruských lietadiel	42 Univerzita Komenského	80 zadná časť lode
5 A . C	43 ozn. Epoxidov	81 10 % z 500 (rímsky)
6 sexuálne ladený človek	44 kód Slovenska	82 kôpor (česky)
7 vojenské „poľné obedáre“	45 uzlový telefónny obvod	83 Anča.....do obchodu
8 riečne kôrovce	46 francúzsky atol	84 poľné červené kvety
9 žrde na priahanie zvierat	47 starodávne nádoby,
fľaše i na salaši, v prírode	85 kód Litvy
10 ŠPZ Trnavy	48 meno speváčky Sumac	86 lezú (česky)
11 susedná obec	49 lyže	87 pás ku kimonu
12 tkanina na vyšívanie	50 vlastnou rukou	88 impulz
13 Amateur Athletic
Associaton	51 indické okrasné stromy	89 kocúr po rusky
14 africký tropický strom	52 látka s kockovaným
vzorom	90 malý predajný
obchodík
15 porubská polievka
s kapustou	53 500 rímsky	91 dub po angl.
16 kryštálická bridlica	54 cit pre krásu	92 Elemír (dom.)
17 obrazovka i časopis
v Rusku	55 klát pre včely	93 policajný štvornohý
„komisár“
18 paža	56 nepodarený chlap	94 erdzanie koňa
19 riad na pečenie	57 domáci „miláčik“	95 pokrik na svine
20 resuscitačný panák
i ženské meno (dom.)	58 produkt xerovac.
stroja (hov.)	96 ŠPZ Bratislavy
21 miesta zlomov	59 ozn. jednotky pre prácu,
energiu, teplo	97 starožitovský kráľ
22 syn kráľa Telemona	60 malomocenstvo	98 predložka 7. pád
23 prejav lásky (čes. množ. č.)	61 Majstrovstvá sveta	99 púšť v Ázii
24 zbraň husitov	62 chem. zn. arzenu	100 ťah strelcom v šachu
(do písmena)
25 vedela	63 chem. zn. sodíka	101 znač. hmot. jednotky
26 liečivá rastlina	64 značka ruských lietadiel	102 indiánska zbraň
27 kozmetický prípravok	65 iks	103 zn. jednot. kelvin
28 väzenské izby	66 znač. piva i sušič sena	104 podmien. spojka
29 jed. el. napätia (zn.)	67 druh zeleniny	105 1000 rímsky
30 časť vety	68 Akadémia muzických
umení	106 silné analgetikum,
nachádza sa v omamn.
výrob.
31 deň v týždni	69 kraj látky, oblečenia	107 prechody, chodby pod
pevnosťami, hradmi
a pod.
32 včela (zool.)	70 rieka	
33 55 rímsky	71 zn. nákl. áut	
34 bochník chleba (zastar.)	72 druh papagája	
35 obráť	73 nízka drevina	
36 vyrába kovaním (nár.)	74 označ. objem. jednotky	
37 útok	75 označ. jedn. el. prúdu	
38 mužské meno 18.3.	76 obuvnícky klinček	

Pomôcky:
BEAGLE, KŠO, OBI

Zastavte sa v ZIVKE, skúste niečo nové

Kuchyňa, ktorá má šarm

Dlho sa hovorilo o tom, že Závažná Poruba potrebuje cukráreň, kaviareň, jedáleň nielen pre svojich občanov, ale aj pre turistov a hostí. Toto želanie i potrebná naliehavosť sa stali skutočnosťou. Vysnívané zariadenie už ponúka svoje služby.

Čo vás viedlo k vybudovaniu atraktívneho penziónu v Závažnej Porube, pýtame sa šéfa a majiteľa Ivana Murdzika. „Ja som rodák z Humenného. Tu naša rodina prevádzkovala malú reštauráciu. Pre penzión je potrebná klientela, ktorá vyhladáva turistiku, či leto, či zimu. A Humenné, žiaľ, takéto možnosti neposkytuje. Teda hľadal som a našiel. Najskôr však bolo potrebné nábrať skúsenosti, rozhladiť sa. Vybral som sa teda do blízkeho Rakúska, kde som pracoval osem rokov pri Viedni ako kuchár. Uplatnil som svoju pôvodnú profesiu. Mojm cieľom nebol len zárobok, ale aj niečomu sa priučiť, odkukať tajomstvá rakúskej, či švajčiarskej kuchyne. Vidieť a presvedčiť sa, že pre rozvoj turizmu je potrebná aj kvalitná gastronómia.“

Po návrate na Slovensko sa spojil s realitou Spirit v L. Mikuláši, vysvetlil svoje predstavy... Prezreli celý Liptov, od Vážca po Liptovský Mikuláš, až nakoniec zakotvili v Závažnej Porube. Poľnohospodárske družstvo tu ponúkalo nevyužitý hospodársky objekt na predaj. Samotná obec trvala na tom, aby sa chátrajúca stavba zmenila. Keď Urbár prenajal pozemok, došlo k dohode. Nastal však nový problém. Ochránari. Trvalo dlho kým získali stavebné povolenie, lebo ide o II. pásmo ochrany prírody a teda k rekonštrukcii malo čo povedať aj životné prostredie. Tridsaťšesť mesiacov trvala tvrdá stavebná činnosť, hneď nastala kolaudácia reštauračnej časti. Dnes útulná reštaurácia ponúka 65 miest na sedenie, v lete sa rozšíri kapacita o terasu 16 – 20 miest.

Čo nám teda môžete ponúknuť? „Naš Café – restaurant v penzióne Zivka ponúka bohaté obedové menu trochu inak po celý týždeň (aj v sobotu a nedeľu) v čase od 11.00 do 16.00 hodiny. Niečo nové vždy ponúkame až do 22.00 hodiny.“

Čo to znamená? „Naša denná ponuka pozostáva z dvoch druhov polievok a päť druhov jedál pod týmto označením: Fitness, Gourmet, Ludovka, Cestoviny, Šalát.“

Fitness je jedlo bohaté na zeleninu, torteliny alebo gnocchi.

Gourmet je niečo, na čom by ste si mali pochutnať.

• ZIVKA

• Ivan Murdzik

Ludovka je bežne zaužívané jedlo (gulaš, pirohy, halušky...)

Cestoviny pripravujeme na tri základné spôsoby (lahké, smotanové, paradajkové).

Šaláty. Väčšinou ide o základný miešaný šalát, ktorý dekorujeme mäsom, zeleninou alebo syrom upraveným na rôzne spôsoby.

Po celý deň možno ochutnať z bohatého výberu A la Carte, z ktorého sú najviac obľúbené pečené bravčové rebrá, domáce pirohy s hubovou omáčkou a nekonečný výber zeleninových šalátov. Naša kuchyňa je hlavne „lahká“, bohatá na čerstvú zeleninu a štýlovú úpravu na tanieri, ktorá nesie znaky zážitkovej kuchyne.“

Ste pripravený aj na rôzne oslavy? „Áno, ponúkame usporiadanie rodinných osláv, životných jubileí, krstín, promócií, firemné oslavy a malé svadby do päťdesiat osôb.“

Dozvedáme sa, že usilujú ukončiť II. etapu, teda ubytovaciu časť, kúpeľne, podlahy, zariadenie a všetko zase na etapy. Na začiatku ponúknuť 35 miest, neskôr 60 – 70 ubytovacích miest tak, aby sa vyrovnala ubytovacia a reštauračná kapacita.

Môžete prezradiť, kto tvorí personál? „Manželka a tri dcéry. Je to rodinný podnik. Nakoniec aj meno je odvodené od krstných mien mojich dcér: Zuzana, Iveta, Katarína: ZIVKA.“

Už dnes, hoci sa len rozbiehajú, majú zaistenú klientelu. Chodia sem mladí, starší, ženské akcie, firemné posedenia, školenia... Dokážu zabezpečiť aj svadby, promočné hostiny, a už tu bolo aj niekoľko karov. Nejaký extra reklamný materiál neponúkli, zatiaľ len na internete. Reklamou penziónu predstavuje kvalitné jedlo a ochotný personál.

„Radi privítame hostí zo Závažnej Poruby, z Liptovského Mikuláša, ale i z ďalšieho okolia a zahraničia. Pripomínam, že bohatý výber jedál a nápojov ponúkame za rozumné ceny,“ prízvukuje majiteľ.

Ak sa teda po výstupe na Poludnicu, či po lyžovačke na Opalisku chcete poriadne najesť, zastavte sa v ZIVKE. Neobanujete! Ponúkajú aj to, čo štandardná reštaurácia: jedlá na objednávku, alko-nealko, viac druhov kávy, cukrárenské veci, a samozrejme, aj malé prekvapenie. A všetko čerstvé a zaujímavé. Kto raz navštívil ZIVKU, príde i druhý raz a vždy odchádza s tromi S: sýty, svieži, spokojný.

Dušan Migala

Foto: autor

Liptovský lysko

Pán Jozef Červeň je známy a dlhoročný chovateľ králikov. Býva v Liptovskom Mikuláši, miestnej časti Vitálišovce, č. 362, kde má aj svoje chovateľské kráľovstvo a pýchu svojej záľuby. Je členom ZO SZCH v Okoličnom a hoci je Slovensko členom Európskeho zväzu chovateľov, neuspokojil sa s chovateľskými štandardami a dal sa cestou vytvárania nových plemien a sfarbenia našich jestvujúcich a národných plemien. To znamená, že začal a venuje sa aj šľachteniu a generovaniu králikov a toto sa mu podarilo v roku 2005, kedy mu v decembri bolo Odbornou králikárskou komisiou SZCH uznané nové plemeno, ktoré nazval Liptovský lysko (LL), základného farebného rázu „divosfarbený“.

Liptovský lysko je králik stredného plemena, s výrazne oblúkonosou hlavou, mierne zaválitým telom a veľmi dobrým osvalnením; končatiny má silné, stredne dlhé, postoj polovysoký. Ideálna hmotnosť dospelého jedinca je 4,00 až 4,50 kg. Králik je odolný, dobre živiteľný, jedince nevhodné na chov sa uplatnia v kuchyni chovateľa.

V decembri minulého roka mu počas XII. celoštátnej výstavy zvierat v Nitre bol uznaný nový farebný ráz liptovského lyska, a to „modrodívý“. Tu chovateľ vystavil tri kolekcie lyskov modrodívých (12 jedincov). Všetky vystavené králiky boli veľmi dobre ocenené, pričom jeden sameček získal titul šampión SR a kolekcia, ktorej bol súčasťou, čestnú cenu.

Samotnému chovateľovi sa dostalo aj osobného uznania a poďakovania za to, že obohatil naše národné plemená o ďalší farebný ráz.

Širokej verejnosti chovateľov králikov odkazuje, seriózne a čestne ubezpečuje, že každému záujemcovi pomôže a poradí, ako toto plemeno úspešne odchovať, a samozrejme, podľa svojich možností odpredá chovný materiál.

Tohto som využil aj ja, a asi prvý jedinec králika tohto druhu je už v našej Závažnej Porube, je to samička a v čase vyjdenia tohto čísla Porubských novín, už bude hrdá na svoje potomstvo.

Podľa osobného kontaktu a Chovateľa č. 11/2008 a 4/2009 spracoval Ing. Ján Jamrich

Najlepší slovenský freeridový jazdec Michal Oško si v bulharskej lavíne zakričal

Michal Oško zo Závažnej Poruby odtrhol v Bulharsku sedem lavín. Tvrdí, že čím rýchlejšie jazdí, tým je to bezpečnejšie. Na lyžiach dosahuje rýchlosť viac ako sto kilometrov za hodinu. Je freeridista.

Odkedy sa venuješ freeridovému lyžovaniu?

Lyžujem od malička, freeridovému lyžovaniu sa venujem asi šesť rokov. Teda od šestnástich.

Si profesionál?

Poloprofesionál. Keby som bol profesionál, musel by som lyžovať celý rok a mať sponzora, ktorý by mi to platil. Ja lyžujem väčšinou v zime a v lete si zarábam na zimu.

Ako si sa dostal do Bulharska a kto ti to platil?

Oslovila ma jedna česká produkcia, ktorá robí filmy o freeride, či by som sa nechcel zúčastniť filmovania v bulharských horách, že mi všetko budú platiť. Vybrali si mňa ako najlepšieho slovenského jazdca, Jirka Lauskeera, najlepšieho českého freeridistu a najlepšieho českého telemarkistu Aleša Hladíka. Telemarkista je niečo podobné ako freeridista, ale má voľné päty. Freeridisti ich majú pevne ukotvené. V Bulharsku sme boli dva a pol mesiaca. Dôvodom som prišiel prvého apríla.

Kde konkrétne ste jazdili a aké sú bulharské hory?

Hory v Bulharsku sú dlhé a strmé, podobne ako na Chopku. Ale sú asi o tristo metrov vyššie ako u nás. Najvyšší bulharský kopec Musala má 2925 metrov. Ten som síce nezlyžoval, ale zlyžoval som Todorku, ktorý má asi o dvesto menej. Je v pohorí Pirin v Banskú, kde je známe lyžiarske stredisko. Práve tam bol svetový pohár žien. Jazdili sme v národných parkoch, ale nestretli sme žiadneho renžera. V Čiernej Hore sú hory nebezpečnejšie a zradnejšie. V Bulharsku je čistá príroda, žiadne turistu. V lesoch behajú iba divoké kone. V pohorí Rila je asi sedem jazier.

Kolko vrchov si zlyžoval a kolkokrát si spadol?

Lyžovali sme každý deň. Do Bulharska sme si ťahali aj dva skútre, ktorými sme sa prepravovali pokiaľ sa dalo a ďalej sme šliapali peši. Používali sme snežné pásy a snežnice. Vybrali sme si každý svoju lajnu, trať, kadiaľ pôjdeme, kameraman Marty Smolík a fotograf Jen Renolt si vytipovali miesta, odkiaľ nás budú kamerovať a fotografovať. Mali sme vysielacky a každý deň sme zlyžovali asi tri lajny.

Za celý pobyt som spadol iba dvakrát, raz som zlomil lyžu, keď som narazil špičkou do skaly. Ale nebolo to nič vážne.

Odtrhol si sedem lavín. Nebál si sa, že v nich zostaneš?

Bolo to ponaučenie a dobrá skúsenosť. V dvoch lavínach som išiel po doske a vtedy treba byť extrémne rýchly a dostať sa z nej čo najskôr von. Musím byť skratka rýchlejší ako lavína. Raz som sa dosť bál aj som si prvýkrát zakričal: Mišo, musíš ísť, nesmieš zaváhať. Tak som páliť.

Akou rýchlosťou?

Možno stovkou, možno aj stodesať. Rýchlosť závisí od snehu a od terénu. Ale sú to palby a riadne gule.

Bol si často zranený?

Mal som polámané obidve ruky, otras mozgu aj narazené rebrá. To bolo asi najhoršie. Čítal som ich tri mesiace.

Boli ste iba v horách alebo ste mali možnosť spoznať aj bulharskú kultúru a ľudí?

Bývali sme v chate v údolí hôr v nadmorskej výške asi 1900 metrov a väčšinou sme boli na snehu. Ale presúvali sme sa autom medzi Rílskym pohorím a Pirinom, videli sme chudobu aj nenormálne bohatstvo. Majú tam veľa horúcich prameňov, niektoré majú teplotu viac ako sto stupňov. Riedia ich, aby sa v nich dalo kúpať. Volajú ich bane, sú siričité a chodili sme sa do nich zregenerovať. Čo sa týka Bulharov, málokto vedel po anglicky, takže komunikácia bola dosť ťažká.

Ako ste sa stravovali?

Občas sme si navarili alebo sme sa išli najesť do reštaurácie. Bulharská špecialita je pleskavica, niečo podobné ako naša fľaška a syrene kartofole, čiže zemiaky.

Čo robíš v lete?

Plávam, bicyklujem, jazdím na motorke, rúbem a pílim drevo a behám za sponzormi.

Čo je na freeridingu najťažšie?

Práve to - zohnať sponzorov.

Aké najväčšie úspechy si zatiaľ dosiahol?

Bol som tretí na Jasnej adrenalín, piaty v Švajčiarsku, v európskom rebríčku som zatiaľ štvrtý.

A v svetovom?

Žiadny. Najskôr sa musím kvalifikovať na svetový tour v roku 2010. Kvalifikácia sa bude jazdiť v Nórsku, Taliansku a Švajčiarsku. Prvé preteky už boli v Jasnej, bol som štvrtý. Chcel by som si zmerať sily s tými najlepšími. Lyžujem od malička preto, lebo to mám rád, som v tom dobrý a nič iné neviem robiť lepšie. Dúfam, že sa mi nejakí sponzori ozvú a pomôžu, aby som mal šancu zabojovať s najlepšími.

Beata Chrenková, MY Liptovské noviny

Majstrovstvá sveta veteránov

Majstrovstvá sveta veteránov prebehli v dňoch 30. 1. – 6. 2. 2009 na tratiach v Autrans pri Grenobli (Francúzsko), kde sa v roku 1968 konali OH. V 22 člennej reprezentácii bolo tohto roku až 5 pretekárov pochádzajúcich zo Záv. Poruby.

VÝSLEDKY:

Ženy – kategória 35–39 rokov – voľná technika

Dana Niňajová	15 km	15. miesto
– Bartalská		

Ženy – kat. 60–64 rokov – klasika

Anna Staroňová	15 km	10. miesto
	10 km	12. miesto
šafeta	4x5 km	7. miesto

Muži – kat. 55–59 rokov – klasika

Bohuš Valent	30 km	30. miesto
	10 km	28. miesto
Vladimír Staroň	30 km	15. miesto
	10 km	25. miesto
	45 km	18. miesto

Muži – kat. 60 – 64 rokov – klasika

Milan Staroň	15 km	28. miesto
	10 km	37. miesto
	30 km	26. miesto
šafeta	4x5 km	9. miesto

Tohto roku nám pomohli čiastočne pokryť náklady spojené s účasťou na MS Obecny úrad Záv. Poruba, Hypernova, CBA Verex a PD Lipt. Mikuláš, za čo im ďakujeme.

Slovenský pohár veteránov v behu na lyžiach 2009

nad 50 rokov: Ľupták J. - 6., 9., 10. miesto
nad 60 rokov: Valent B. - 2., 2., 2., 2. miesto
nad 40 rokov: Bartalská D. - 1., 3. miesto
nad 50 rokov: Staroňová A. - 2., 1., 1., 1. miesto

Celkové poradie:

2. Bartalská Dana
1. Staroňová Anna
11. Niňaj Milan (nad 30 rokov)
8. Ľupták Ján
2. Valent Bohuš

Do hodnotenia sa počítali body z nasledovných pretekov :

1. kolo 10.1. M-SR klasicky – Štrbské Pleso
2. kolo 24.1. M-SR voľne Kremnica – Skalka
3. kolo 28.2. klasicky Kremnica – Skalka
4. kolo 28.2. voľne Kremnica – Skalka

VEREJNÉ PRETEKY:

21.2. Banskobystrická Biela stopa SNP – Králiky (klasika)

do 36 r. - 1. Bartalská
nad 61 r. - 1. Staroňová
nad 51 r. - 5. Valent, 9. Ľupták J.

1.3.cena Jedľovín, Vrútky (voľne)

muži nad 40 r. - 1. Valent
ženy - 3. Staroňová

A. Staroňová

ŠPORT

Postúpime, či nepostúpime?

V nedeľu 21.júna 2009 sa ukončili všetky futbalové súťaže ročníka 2008/2009. Veľký úspech dosiahli naši dospelí. Celú súťaž viedli tabuľku IV. ligy -

sever, nakoniec sme skončili na druhom mieste. Toto miesto však zaručuje nášmu mužstvu postup do vyššej súťaže vzhľadom k tomu, že Valča odstupuje z III. ligy. V čase písania týchto riadkov čakáme na definitívne vyjadrenie tohto klubu. Ak však OSK Valča zotrúva v III. lige pre nás sa nič nemení. No ak nezmenia svoje rozhodnutie možno zaknihovať historický úspech porubského futbalu ako postup do III. ligy v roku 2009.

Všetci veríme, že v spoločnosti veľkých miest (Zvolen, Filakovo, Bytča, Námestovo) sa naši chlapci nestatia a pripravujú našim fanúšikom pekné futbalové chvíle. Káder, ktorý si postup vybojoval, ostáva v nezmenenej zostave. Budeme sa snažiť doplniť mužstvo dvomi kvalitnými hráčmi a v príprave dobiť energiu a silu prepotrebnú na dlhú a ťažkú súťaž.

Momentálne riešime otázku trénera A – mužstva. Tréner Ján Pleva podľa zmluvy u nás skončil svoje pôsobenie. Aj touto cestou mu chceme poďakovať, veď za štyri a pol roka odviezol v Závažnej Porube kus dobrej roboty.

Radosť nám robia aj naši mládežníci. Mladší žiaci hrajú bez tabuľkovým systémom. Podľa vlastných štatistík sa im

• V zimnom období sa uskutočnila rekonštrukcia staršej tribúny a sociálnych zariadení pre hráčov, rozhodcov a divákov. Stavebné práce sa vykonali nielen dodávateľským spôsobom, ale aj brigádnickými hodinami (906 odpracovaných hodín)

tiež darilo dobre, veď súperom bez dvoch gólov natrieľali stovku. Družstvo vedú Jaroslav Beťko a Milan Niňaj (Nová ul.) Starší žiaci dlho bojovali o postup do druhej ligy a až v samom závere im došiel dych. Týmto futbalistom sa venujú Dušan Bocko a Ivan Hladký.

Dorastenci po počiatočných problémoch sa ku koncu súťaže rozohrali k dobrým výkonom a skončili na 9. mieste IV. ligy sever. V tejto kategórii sa ukazujú dvaja, traja chlapci, ktorí by mohli v blízkej dobe hrať za dospelých. Dorast trénujú: Miroslav Droppa, Milan Kováč a Ján Jambrich.

Na záver úspešného ročníka sa chceme poďakovať všetkým funkcionárom, trénerom a hráčom za odvedenú robotu a za vzornú reprezentáciu klubu, ako aj obce. Poďakovanie patrí aj starostovi obce P. Baránimu, poslancom, ako aj sponzorom a fanúšikom, lebo bez tejto pomoci by tieto úspechy prišli veľmi ťažko.

Ing. Pavel Beťko, predseda ŠK

• Koncom mája nainštalovali na futbalovom štadióne svetelnú časomieru. Diváci získali dokonalejšiu časovú orientáciu o priebehu zápasu.

Futbal 2008 - 2009

Mladší žiaci III. liga skupina B

1. D. Kubín B	26	23	3	0	151:16	72
2. Námestovo B	26	23	2	3	133:34	65
3. O. Jasenica	26	20	2	4	130:26	62
4. O. Veselé	26	16	2	8	75:40	50
5. Záv. Poruba	26	13	2	11	99:86	41
6. L. Hrádok	26	13	3	11	76:75	39
7. Habovka	26	11	2	13	48:61	35
8. Istebné	26	11	1	14	68:73	34
9. Liesek	26	9	4	13	58:66	31
10. Nižná	26	8	4	14	49:84	28
11. Lokca	26	7	4	15	42:81	25
12. Vrútky	26	7	2	17	53:89	23
13. Sučany	26	6	2	18	43:121	20
14. Blatnica	26	0	3	23	9:183	3

Starší žiaci III. liga skupina B

1. D. Kubín	26	16	4	6	100:22	52+13
2. Záv. Poruba	26	15	4	7	58:38	49+10
3. L. Hrádok	26	15	3	8	75:55	48 + 8
4. O. Jasenica	26	15	2	9	69:47	47 + 8
5. O. Veselé	26	15	2	9	61:47	47 + 8
6. Blatnica	26	15	1	10	71:42	46 + 7
7. Sučany	26	12	5	9	55:46	41 + 2
8. Námestovo B	26	12	4	10	54:49	40 + 1
9. Vrútky	26	12	2	12	62:57	38 - 1
10. Istebné	26	10	7	9	55:51	37 - 2
11. Habovka	26	9	2	15	36:53	29 - 10
12. Liesek	26	5	2	19	18:80	17 - 22
13. Lokca	26	4	5	17	21:85	17 - 22
14. Nižná	26	5	1	20	27:90	16 - 26

Dorast IV. liga skupina sever

1. Černová	26	17	7	2	83:32	58+19
2. O. Jasenica	26	15	1	10	66:45	46 + 7
3. Hôrky	26	15	1	10	51:42	46 + 7
4. Stráňavy	26	14	3	9	60:57	45 + 6
5. Rajec	26	13	2	11	66:50	41 + 2
6. Predmier	26	12	5	9	67:62	41 + 2
7. Belá	26	11	3	12	58:61	36 - 1
8. Terchová	26	10	4	12	51:48	34 - 2
9. Záv. Poruba	26	10	3	13	47:72	33 - 6
10. L. Sliače	26	7	6	13	35:49	27 - 12
11. L. Hrádok	26	7	5	14	35:49	26 - 13
12. Lisková	26	8	2	16	48:73	26 - 13
13. Zuberec	26	7	4	15	39:64	25 - 14
14. Štiavnik	26	8	0	18	44:65	24 - 15

Dospelí IV. liga skupina sever

1. Turany	26	19	3	4	82:28	60+21
2. Záv. Poruba	26	16	7	3	75:33	55+16
3. Predmier	26	14	2	10	46:49	44 + 5
4. Trebostovo	26	12	5	9	47:39	41 + 2
5. Tvrdosín	26	11	4	11	32:60	37 - 2
6. O. Jasenica	26	10	6	9	41:45	35 - 3
7. Černová	26	11	2	13	44:43	35 - 4
8. K. Lieskovec	26	10	5	11	33:43	35 - 4
9. Belá-Dulice	26	9	6	11	42:44	33 - 6
10. Kotr. Lúčka	26	9	5	12	45:49	32 - 7
11. Stráňavy	26	10	2	14	32:38	32 - 7
12. Dúbrava	26	9	5	12	45:55	32 - 7
13. Oščadnica	26	9	4	13	48:47	31 - 8
14. St. Bystrica	26	4	2	20	14:53	14 - 25

Vstávaj, dievča, hore, sadíme ti máje

Svätodušné sviatky v Závažnej Porube sú spojené so stávaním májov. Túto peknú tradíciu dodržiava už len domáca folklórna skupina Poludnica. Všetkým dievčatám súcim na vydaj postavili na Ducha uprostred obce urasteného mája. Tohto roku sa vydaril: rovný štíhly a vysoký až do neba.

–dm–

• Ej, máje, máje, nerúbanie...

• Lúdová muzika Cibirovci

• Rastú nádejné folklóristky

• Ej, Zuzanka, ej, Zuzanka Foto: Lucia Erhardtová

Slávnosť písmeniek ZŠ Závažná Poruba

**„Hurá, všetky písmenká už viem. Sme-
lo do sveta zavolať smiem. Celý nový
šlabikár prečítal som celkom sám.“**

A to je už dôvod na oslavu. A tak sme sa 5.5.2009 poobede stretli: prváci, rodičia, starí rodičia, učitelia. Spoločne sme sa tešili z toho, že naši prváci poznajú všetky písmenká a naučili sa čítať.

Slávnosť písmeniek sme si pripravili v našej 1. triede, ktorú sme si slávnostne vyzdobili. Do lavíc si k prvákovi sadli maminky, ockovia alebo staré mamy. Ich úlohou bolo spolupracovať pri rôznych didaktických hrách, ktoré pripravila pani učiteľka. Na začiatku každý žiak predstavil svoje obľúbené písmenko. Výtvarne ich oživil na výtvarnej krátkov a pred obecenstvom doplnili krátkou básničkou. Úlohou dospelých bolo napísať, čo najviac slov začínajúcich na danú hlásku. Náповедou im boli obrázky na výkresoch detí. V ďalšej úlohe prváci určovali prvú hlásku v slove priradením písmena k obrázku. Neľahká „Hra na detektíva“ ukázala ako žiaci zvládajú čítanie súboru slov rôznej náročnosti v písanej aj tlačenej podobe. Dospelí pozorne počúvali, ktoré slová ich ratolesti odhalili a vpisovali ich do pripravenej tabuľky. Najzábavnejšia didaktická hra „Urob to“ preverila, či deti čítajú s porozumením. Pre seba si prečítali pokyn na kartičke. Potom urobili to, čo im určuje kartička. Rodičia hádali, čo bolo na kartičke napísané. Na záver každý žiak nahlas prečítal neznámy text – hádanku. Aj túto ťažkú úlohu všetci zvládli. Všetky hádanky dospeláci uhádli, a tak mohla pani učiteľka hrdlo pochváliť a odmeniť každého prváčka. Potešili sa peknej knižke, a samozrejme, sladkej torte v tvare šlabikára s menami prvákov.

Šťastné deti, spokojní rodičia, hrdá pani učiteľka, aj z ostatných tvárí bolo cítiť, že oslava písmeniek sa podarila. Veríme, že táto milá udalosť sa stane tradíciou nielen v našej škole.

Zuzana Hlavnová, ZŠ Závažná Poruba

• Pani učiteľka Z. Hlavnová

• Televízia Liptov

• Rodičia pracovali s deťmi

• Spoločná úloha

• Darček od pani riaditeľky

foto-dm-